Żydowska gazeta illustrowana.

Wychodzi każdego piątku.

Prenumerata wynosi: Rocznie 10 K. — 5 Rbs. Półrocznie 5 K. — 2.50 Rbs. Kwartalnie K 2.75 — 1.50 Rbs

Pojedynczy egzemplarz 20 h. — 10 Kop.

Redakcya i Administracya: Kraków, Grodzka 62.

Jüdische Illustrierte Zeitung.

ערשיינט יעדען פרייטאג.

אבאנאמענטס־פרייז: יעהרליך: 10 קראנען, — 5 רובל. האלביעהריג 5 קראנען — 2 50 רובל. פיערטעל יעהרליך 2,75 קראנען, — 1,50 רובל.

איינצעלנע נומער 20 העללער — 10 קאפ.

אין אנדערע לענדער: יעהרליך 15 פראנק. האלביעהריג 7 50 פיערטעליעהריג 4 פראנק.

רעדאקציאן און אדמיניסטראציאן: קראקא גראדזקא 62. טעלעפאן נו' 412.
עסטרר. פאסטשפארקאסען־קאנטא נר' 57,341.

הויפטפערטרעטונג פאר רוסלאנד: י. מערעצקי, ווארשא, מיאדאווא נר' 12 פיליע אין לאדז: פרזעיאזד נו' 15.
הויפטפערטרעטונג פאר רומעניען: דאוויד הערצבערג, יאס, סטר. סארארי נו' 151.

שרעקליכע ערד־ציטערניש אין פראנקרייך.

שרעקליכע ערדציטערניש אין פראנקרייך: צערשטערטע הייזער און קירכען דורך דער ערדציטערניש.

אינהאלט: קלאגנען וועגען א קריעג. — צעפעלי'ן'ס רייזע. — מיניסטער־קריזע אין עסטעררייך. — די גרעסטע דיאמאנטען. — רייבער־איבערפאל אויף א קלויסטער. — רייכסראטהערוואהל אין גאליציען. — א גרויסע וואלד־שרפה. — מענשען־לייכען אין

יאזעראוויטש פייער אין לעמבערג.

פאר עטליכע וואכען איז אין גאליציען געפייערט געווארען די הונדערטסטע יאהרצייט פון דעם יודיש-פוילישען נאציאנאל-העלד בערעק יאזעלאוויטש, וועלכער האט געקעמפפט אונטער קאשציושקא און נאפאלעאן פאר דער פרייהייט פון פוילען.

רעמילט האט מען זיך אין לעמבערג דערמאנט, אז עס עקזיסטירט דארט א גאס מיט'ן נאמען „בערקא-גאס", וועלכע מען האט זיינערצייט אזוי גערופען צום אנדענקען פון דעם נאציאנאלען קעמפפער, אבער מיט דער צייט איז דאס אין גאנצען פערגעסען געווארען און אפילו די בעוואהנער פון דער גאס ווייסען נישט, נאך וועמען די גאס רופט זיך.

איבערדעם איז איינשטימיג בעשלאסען געווארען, אז די גאס זאל פון איצט אן גערופען ווערען „בערעק יאזעלאוויטש-גאס", און דאס אנבריגנען פון דער נייער גאסען-טאפעל זאל געשעהען מיט גרויס פאראר.

דיעזען זאנטאג איז דאס אויך געשעהען און צוואר איז די פייער אבגעלאפען זעהר ערנסט און ווירדיג. בעטהייליגט האבען זיך אין איהר נישט בלויז יודען, נאר אויך א גרויסער טהייל פון דער קריסטליכער בעפעלקערונג.

די בערקא-גאס ווי אויך אלע נעבען-גאסען זענען געווען בעהאנגען מיט פאהנען, טעפיכע און בלומען, פאסט אלע הייזער זענען געווען פערפוצט און דעקארירט.

10 א זייגער פארמיטאג איז אבגעהאלטען געווארען אים יודישען טעמפעל א פייערליכער גאטעסדיענסט, ביי וועלכען ראבינער דר. גוטמאן האט געהאלטען די פעסטרעדע.

דערווייל האט זיך אויף דער בערקא-גאס פערזאמעלט א אונגעהייערע פאלקסמענגע, דארונטער די מיטגליעדער פון געמיינדע-ראטה מיט'ן וויצע-בירגערמייסטער דר. רוטאווסקי, די פערטרעטער פון די צעכען, פון פיעלע נאציאנאלע פעראיינע, די „גוויאזדא", פערטרעטער פון יודישע חברות עטצ. עטצ.

נאך'ן גאטעסדיענסט אים טעמפעל האבען אלע טהיילנעמער מארשירט אין א פייערליכען אויפצוג דורך זאלקיעווסקא-גאס, קראקויער פלאץ און גאטדיידע פלאץ צו דער בערקא גאס. דא'ט האט אויף א ערריכטעטער טריבינע דער וויצעבירגערמייסטער דר. רוטאווסקי געהאלטען

ר' בנימין פיין ז"ל.

א פעסט-רעדע, אין וועלכער ער האט אויפגעצעהלט די מעלות פון בערעק יאזעלאוויטש און פערזיכערט, אז די פוילען וועלען זיין נאמען תמיד געדענקען מיט כבוד.

עס האבען נאך געשפראכען ה' איז. קארלסבאד אים נאמען פון די וועטעראנען פון יאהר 1863, אבגעארדנעטער דר. לעווענשטיין אים נאמען פון די גאלדמאן-פעראיינע.

דערנאך איז ענטהילט געווארען די טאפעל מיט דער אויפשריפט „בערעק יאזעלאוויטש-גאס" אויף איינעם פון די עקהייזער און דאס גאנצע פעסטפובליקום איז מארשירט אין א פעסטצוג דורך די גאסען אלעמבעקאוו, שפיטאלנא, קאזימיערזאווסקא און קארלא לודוויקא ביז צום מיצקיעוויטש דענקמאל, דארט האבען געהאלטען רעדעס דר. יעקב דיאמאנט אים נאמען פון דעם יודישען קהלות-געמיינדע, און דר. טאביאס אשכנזי.

א יודישער רייכסראטה־קאנדידאט.

אם 30 יוני ווערט שטאטפינדען א ערזאצוואהל פיר דען רייכסראטה אים 34-סטען גאליצישען וואהלבעצירק, וועלכער אומפאסט די שטעדטליך בוברקא, ראזדאל, זידאטשאוו, באלשאוויצע, בורשטין, רודא עטצ.

די ערזאצוואהל איז נויטהיג געווארען, ווייל דער פריהערינע אבגעארדנעטע, דאוויד ריטער פון אבראהאמאוויטש, געוועזענער פוילישער לאנדסמאן-מיניסטער, האט געמוזט רעזיגנירען פון זיין מיניסטערשטעל און ער האט איבערדעם אויך צוריקגעלעגט זיין מאנדאט.

דער וואהלבעצירק איז א יודישער, דאס הייסט על-פי-יושר בעדארף דא'ט געוועהלט ווערען א יודישער אבגעארדנעטער, ווייל די יודישע בעפעלקערונג אין די ארטשאפטען פון דעם וואהלבעצירק איז די שטארקסטע פון דער פוילישען און פון דער רוטהענישען.

אלס יודישער קאנדידאט טרעט אויף אויף דער לעמבערגער אדוואקאט דר. גרשון ציפפער.

מיר בעטאנען דא שפעציעל דאס ווארט אלס „יודישער" קאנדידאט, וויסענדיג אז די קאנדידאטור פון דר. ציפער איז אויפגעשטעלט געווארען פון דער ציאניסטישער פארטיי און עס גיבט ביי אונז יודען געוויסע קרייזע, וואס דאס ווארט „ציאניזמוס" שרעקט זיי איבער.

איבערדעם איז עס אין דעם פאל נויטהיג אויסדריקליך צו בעמערקען, אז יעדער יודישער וועהלער אין

בערעק יאזעלאוויטש-פייער אין לעמבערג: וויצעבירגערמייסטער דר. רוטאווסקי (X) האלט די פעסט-רעדע.

ריעזען וואהלבעצירק זאל נעדענקען, אז עס שטעהט פאר איהם אין ערשטער ליניע א יודישער קאנדדאט. א קאנדידאט וואס איז נישט בלויז א יוד דעם נאמען נאך, נאר א יוד, וואס ארבייטעט פון זיין יוגענד אן לטובה

דר. נרשון ציפפער.

פון זיינע ברידער און וועלכער בעזיצט אויך די פעהיג־קייט, דעם מוטה און די ענערניע, ווייטערע אינטערעסען אים רייכסראטה צו פערטרעטען.

א זאלכער יודישער קאנדידאט איז עבען דר. נרשון ציפפער. און וועלכער יוד עס ווינשט באמת די טובה פון זיינע ברידער, דארף איצט אוועקלעגען אלע פניות פרטיות, עס דארף אויפהערען די שאלה: „ציאניסט אדער נישט־ציאניסט". נאר אלע דארפען וועהלען איינ־שטימיג דעם איינציגען יודישען קאנדידאט, דר. נרשון ציפפער.

ווער ס'קען די פערהעלטניסע פון די יודען אין עסטערייך שפעציעל פון די נאליצישע יודען, ווייסט, ווי נויטהיג זיי ברויכען ענערנישע און מוטהיגע פערטרעטער אים רייכס־ראטה. מיר רעדען שוין נישט פון די פאליטישע פערהעלטניסע; דאס איז שוין אן אלטע קרענק, מיט וועלכער דער פ־אסטע יוד איז שוין נעוועהנט געווארען. פיעל ערגער זענען די עקאנאמישע פערהעלטניסע, דאס פ־הלט בעזונדערס דער קליינשטעדטילדיגער יוד אויף יעדען שריט און טריט...

און דיעזע פערהעלטניסע ווער־ען מיט יעדען טאג ערגער. באלד קומט נאך א ניי הוזיערע־נעזעץ, וואס וועט ווידער פיי טויזענדער יודישע משפחות צונעהמען די פרנסה; באלד קומען די נייע שטייערן אויף ביער און שנאפס וואס ווילען וויעדער טויזענדער יודען רואינירען... מעהר ווי תמיד זענען איצט נויטהיג אמת'ע, עהרליכע יודישע פערטרעטער אים רייכסראטה — און א זאלכער איז עבען דער איינציגע יודישע קאנדידאט דר. נרשון ציפפער, וואס זיין בילד ברענגען מיר אין אונ־זער היינטיגען נומער.

א גלענצענדער רעדנער א שלאנפערטיגער רעכאַ־טער. א נענויער קענער פון די פאליטישע און עקאנא־מישע פערהעלטניסע, וועט דר. ציפער זיין אים רייכס־ראטה א וויכטיגער פערטרעטער פון די יודישע כלל־אינטערעסען, אויב די יודישע וועהלער פון דעם 34־טען וואהלבעצירק וועלען אם וואהלטאג ערפילען זייער פפליכט!

ערדציטערניש אין פראנק־רייך.

ס'איז נאך נישט פערגעסען געווארען דאס שרעק־ליכע ערדציטערניש אין איטאליען פון פאר 6 חדשים, וועלכעס האט געפאדערט 200,000 מענשליכע קרבנות; ס'איז נאך פריש אין ערינערונג דאס ערדציטערניש אין פארטוגאל פאר דריי חדשים, וועלכעס האט צערשטערט עטליכע בליהענדע שטעדט און אנגעמאכט גרויסע חורבות — און וויעדער קומען שרעקליכע ידיעות איבער א גרויסער ערדציטערניש אין זיד־פראנקרייך, וועלכעס איז פאר־געקומען פאריגען פרייטאג און וואס זיינע מענשליכע קרבנות זענען עבענפאלס גרויס.

דאס ערדציטערניש האט זיך דאסמאל ערשט־עקט אויף א גאנץ גרויסען געגענד. גאנץ דרום־פראנקרייך און אויך א טהייל פון איטאליען האט דארונטער געליטען. די צאהל פון די קרבנות איז 300—2. דאך האט מען מורא, אז זייער צאהל איז נאך גרעסער, ווייל אין פיעל שטעדט קען מען נישט צוקומען צו די חורבות.

בעזונדערס שטארק געליטען האט די היסטארישע בעריהמטע שטאדט אוויניאן וועלכע איז פאסט אים גאנ־צען צערשטערט געווארען. אויך אין מארסייליע, אין ניצא און אין אנדערע האפען־שטעדט איז דער שאדען זעהר גרויס.

עטליכע שטעדט זענען אים גאנצען צערשטערט געווא־ען. אזוי די שטאדט בערנעקענס, פון וועלכער עס זענען נאר צו זעהען חורבות און הויפענס שטיינער.

ווי ביי יעדען ערדציטערניש האבען זיך אויך דא אבגעשפיעלט ערשיטערנדע סצענעס. מאנכע פערזאנען האט מען געמוזט אויסגראבען פון אונטער די חורבות. אין אוויניאן איז דערהרנ'עט געווארען א פרוי ביים געהען צו קינד. אין סטיקאנאט איז א 8־יעהריג יונגעל, אנטלויפענדיג פון דער היים, געטעדטעט געווארען אין מיטען גאס דורך די טרימער פון א איינשטירצענדען טהורם. א 70־יעהריגער מאן איז פאר שרעק נעווארען משוגע. פונ'ם שלאג און תיכף געבליעבען טוידט. אין ראגעס האט די רעטונגסמאנשאפט נעהערט פון אונטער א חורבה דאס וויינען פון א פרוי. מען האט תיכף געפרופט זי צו רעטען, אבער אין דער מינוט איז דער רעשט פון הויז איינגעשטירצט און האט זי בעגראבען אונטער זיך.

דער שאדען בעטרעגט שווערע מיליאנען. עס וועט נאך פאריבער א היבשע צייט, ביז די בעפעלקערונג וועט זיך בערוהיגען פונ'ם שרעק וועגען דער שרעקליכער קאטאסטראפע, פון וועלכער מיר ברענגען עטליכע אריגי־נעלע בילדער אין אונזער היינטיגען נומער.

ר' בנימין פיין ז"ל.

א העכסט טראניש ידיעה קומט פון ארץ־ישראל:

ר' בנימין בן ר' יצחק פיין, איינער פון די „עשרה הראשונים", וואס זענען נעקומען קיין ארץ־ישראל נאך פאר 26 יאהר און נעגרינדעט די ערשטע און שענסטע קאלאניע „ראשון־לציון", איז אם 23 מאי נ' סיון, געפאַ־לען נעווארען אין זיין גרויסען אתרונים־גארטען מיט א דורכגעשאסענעם קאפ. נעבען אהם איז געלעגען א בריעף אין וועלכען ער בעט, מען זאל איהם נישט בעשולדיגען, אבער ער קען נישט מעהר לעבען, מען זאל נאר זארגען פאר זיינע 2 יתומים!...

טראניש און ערשיטערנד איז דיעזע ידיעה פאר אלע, וואס האבען דעם המנוח געקענט. זיין אידעאל איז געוועזען, צו פערברייטען יודישע אתרונים פון ארץ־ישראל צווישען אלע יודען. מען זאל נישט ברויכען אוועקצאה־לען דריי מיליאן פראנק יעהרליך צו די גריעכישע יודען־פיינד! ער האט געגרינדעט די געזעלשאפט „פרי־עץ־הדר", האט געפלאנצט א אתרונים־גארטען, האט געאַרבייט מיט אלע כחות פאר זיין אידעאל...

אבער אומזיסט! די קאר־פוער „ממזרים" זענען גע־בליעבען מיוחסים ביי אונזערע יודעליך. ר' בנימין פיין איז פון יאהר צו יאהר געווארען א גרעסערער בעל־חוב, ביז ער האט נישט מעהר געפונען קיין אנדערן וועג, ווי אנ'עק צו מאכען דעם ארבייטסרייכען לעבען, וועלכעס די וועלט, די יודישע וועלט האט נישט פערשטאנען צו שעצען און צו ווירדיגען!

טראניש איז זיין טוידט נישט בלויז פאר זיינע יתומים, נאר אויך פאר דעם גאנצען אידיאל... ער איז געפאלען ווי א העלד אויף דעם שלאכטפעלד. צווישען די אתרונים וואס זענען איהם אזוי ליעב און טהייער געוועזען.

יהי זכרו לברכה.

מיר ברענגען אין אונזער היינטיגער נומער דאס בילד פון דער פערשטארבענעם, ווי אויך א בילד, פאר־שטעלענדיג איהם אין זיין אתרונים גארטען ביים פאקען פון די אתרונים.

ר' בנימין פין ז"ל: דער פערשטארבענער (X) אין זיין אתרוגים-גארטען ביים פאקען פון די אתרוגים.

צעפּעלינ׳ס רייזען.

גראף צעפּעלין מיט זיינע לופטבאלאנס הערען נישט אויף צו בעשעפטיגען די עפענטליכע מיינונג. נישט בלויז אין דייטשלאנד. נאך אויך אין דער גאנצער וועלט.

און אין אמת׳ן איז צו בעוואונדער׳ן די ענערשיע פון דעם 70 יעהריגען מאן, וואס האט נישט צוריקגעשרעקט פאר אלע שוועריגקייטען, כדי צו ערייכען זיין אידעאל, צו שאפען א לענקבאר׳ען לופטבאלאן...

און דאס גאנצע איז איהם נישט אנגעקומען אזוי גרינג. יאהרענלאנג האט ער זיך בעמיהט און אבגעפלאגט וועגען דעם, פערשפאטעט און אויסגעלאכט אפילו פון זייער נאהענסטע פריינד און בעקאנטע... אבער דאס האט איהם נישט געארט. און רוהיג און שטיל ארבייט ער אין זיין באלאן, ביז ער קען די וועלט איבערראשען מיט דער ידיעה, אז ס׳איז איהם געלונגען צו לעזען דאס פראבלעם: צו בעהערשען די לופט!

אבער קוים מאכט ער דעם ערשטען גרויסען פליעה־פערזוך, טרעפט זיך א אונגליק און זיין באלאן ווערד פערברענט!

גאנץ דייטשלאנד טרויערט וועגען דעם גרויסען פערלוסט אבער דער אלטער מאן איז דער ערשטער, וואס טרעסטעט זיך און נעמט זיך פריש צו דער ארבייט.

אין א קורצער צייט, אונטערשטיצט פון׳ם גאנצען דייטשען פאלק, געלינגט עס איהם, זיין צערשטערט לעבענסווערק ווידער אויפצובויען און באלד קרייזט ער ארום גאנצע טעג אין דייטשלאנד, בעוואונדערט און אומיובעלט פון׳ם גאנצען פאלק.

פאריגע וואך האט צעפּעלין ערייכט דעם גרעסטען רעקארד. 36 שעה איז ער ארומגעפלויגען אין דער לופט, פיהרענדיג דעם באלאן אן אלע זייטען, ווי א גוט דרעסירט פערד... מען האט איהם אויך ערווארט אין בערלין און דער קייזער מיט דער קייזערליכער פאמיליע זענען ארויסגעפאהרען אויף דעם „טעמפעלהאפער פעלד״, וואו ער האט געזאלט אנקומען. א גרויסע פאלקסמענגע פון צענדליגנער טויזענדער מענשען האט איהם דארט ערווארט.

אבער צעפּעלין איז נישט געקומען. אויך דאסמאל האט פאסירט א אונגליק. אין דעם שטעדטיל געפּינגען איז צעפּעלין אראב מיט זיין באלאן, כדי איהם אנצופילען מיט פרישען גאז. דער באלאן האט זיך אבער פערטשעפעט אין בארענבוים און א גרויסער טהייל פון זיין אלומיניום־וואנד. בערך 30 מעטער גרוים, האט זיך אבגעריסען.

צעפּעלין האט אויך דאסמאל נישט פערלוירען דעם מוטה. מיט א זעלטענער געשיקליכקייט האט ער דעם באלאן רעפארירט און איז ווייטער געפאהרען.

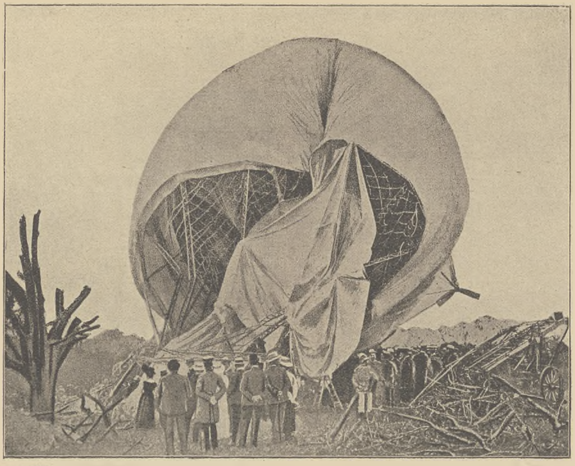

צעפּעלין׳ס רייזען: דער ביי געפּינגען צערשטערטע באלאן.

אבער קיין בערלין איז ער נישט מעהר געקומען, נאר צוריקגעקעהרט צו זיך א היים.

דער לעצטער צופאל בעווייזט, ווי גוט און פעסטשטענדיג די קאנסטרוקציע פון׳ם באלאן איז שוין, אז יעדער אונפאל קען לייכט רעפארירט ווערען.

מיר ברענגען אין אונזער היינטיגען נומער א אריגינעלע אילוסטראציע, פארשטעלענדיג ווי דער „צעפּעלין״ ווערד צעריסען פון׳ם בארענבוים, און געגענווארט פון א גרויסער פאלקסמענגע, ביים לאנדען אין געפּינגען.

דר. טהעאדאר בארטה.

אין בערלין איז פאריגע וואך געשטארבען דער בעריהמטע פובליציסט און פאליטיקער דר. טהעאדאר בארטה, 50 יאהר אלט.

דר. בארטה איז געוועזען דער גרינדער פון דער פרייזיניגען פעראיינינונג אים דייטשען רייכסטאג און א פיהרער פון דער פארטיי. ער האט אויך ארויסגעגעבען דאס בעקאנטע פרייהייטליכע דעמאקראטישע בלאט „די נאציאן״ און ער האט געהערט צו די טיכטיגסטע קעמפפער פאר פרייהייט אין דייטשלאנד.

דר. בארטה איז אויך געוועזען איינער פון די ערשטע און ענערגישסטע קעמפפער געגען דעם אנטיסעמיטיזמוס אין דייטשלאנד און א צייט לאנג איז ער געוועזען פרעזעס פון דעם „פעראיין צור אבוועהר פון אנטיסעמיטיזמוס״.

די יודען אין דייטשלאנד פערליערען אין דעם פערשטארבענעם, וואס זיין בילד ברענגען מיר אין היינטיגער נומער, איינעם פון איהרע בעסטע פריינד און זיי וועלען זיין נאמען געדענקען מיט דאנקבארקייט.

א מוזיקאליש וואונדער־קינד.

אין דעם טהעאטער „סאן געארגיע״ אין קאטאניא (איטאליען) טרעט איצט אויף א מוזיקאליש וואונדער־קינד; קוים 4 יאהר איז דאס יונגעל אלט. די גרעסטע פאכמענער בעוואונדערן זיין גייגענשפיעל און זאגען איהם צו א גרויסע צוקונפט. ווירגיליא פואלא הייסט ער און בעהערשט די גייגע מיט אזעלכע ווירטואזיטעט, וועלכע איז פאסט אונגלויבליך.

ווירגיליא פואלא, וואס זיין בילד ברענגען מיר אין אונזער היינטיגער נומער, טרעט אויך אויף דער בינע אהן א שום פחד און איבערראשט אויך אלע צוהערער דורך זיינע פרייע בעוועגונגען.

א יוגענד־בילד פון שפינוזה.

פון דעם בעריהמטען יודישען פילאזאף ברוך שפינוזה האבען ביז איצט עקזיסטירט בלויז 4 בילדער, וועלכע האבען איהם פארגעשטעלט אין די עלטערע יאהרען.

איצט איז ענטדעקט געווארען נאך א בילד פון דעם גרויסען דענקער, און צוואר געפינט עס ביים געגעראל קאנזול פראנץ פילופואהן אין בריסעל; דאס בילד

דר טהעאדאר בארטה, דער בעריהמטער דייטשער פאליטיקער, געשטארבען.

א מוזיקאליש וואונדערקינד: דער פיערי עהריגע גייגענקינסטלער פואלא.

די פולווער עקספלאזיע ביי קראקא.

דער פולווערמאגאזין נאך דער עקספלאזיע.

פונ'ם פולווערמאגאזין שטייגען אויף פייערדינע זיילען און שראפנעלס פליהען ארום אין דער לופט

שטעלט פאר שפינוזה אין זיינע יונגענד־יאהרען און טראגט אויף העברעאיש און יודיש די אונטערשריפט „ברוך שפינוזה", ווי אויך דאס יאהר 1660. עס איז געמאלט אויף א האלצפלאטע מיט עהל און זעהר גוט ערהאלטען. פון דעם בילד קען מען זעהען, אז שפינוזה, וועלכער איז אויף דער עלטער געוועזען מאגער און אבגעצעהרט, ער האט אין זיין יוגענד אויסגעזעהען געזונד און פריש און די שפינוזה־פארשער וועלען דאפון האבען פריש מאטעריאל פאר זייערע חקירות.

מיר ברענגען אין אונזער היינטיגען נומער א פאטאגראפישע אויפנאהמע פון דעם ניי־ענטדעקטען יוגענד־בילד פון שפינוזה.

קלאנגען וועגען א קריעג?

זייטדעם די יונגטירקען האבען אין קאנסטאנטינאפעל איבערגעקעהרט דאס טעפעל סמעטענע און אראבגעווארפען די אלטטירקען פון זייער ממשלה זענען אויפגעראלט געווארען די אלע באלקאן־פראגען און מען קען מיט זיי נישט קומען צו א לאד. א צייט לאנג האט די בולגארישע פראגע און די באסנישע פראגע אויפגערעגט די גאנצע וועלט און די געפאהר פון א קריעג איז געשטאנען פאר דער טהיר.

קוים איז דאס ערלעדיגט געווארען, הייבט זיך ווידער אן די קרעטא פראגע, מיט איהר גאנצע פערוויקעלטקייט און שוועריגקייט.

קרעטא איז א אינזעל וואס איז בעוואהנט דאס רוב פון גריעכען, עס געהערט אבער נאך צו דער טירקיי, האטש גריעכענלאנד האט זיך פאר באלד הונדערט יאהר בעפרייט פון דער טירקישער הערשאפט.

די קרעטענזער בענקען שטארק צו זייערע ברידער און וועהרענד דיעזע צייט האבען זיי עטליכע מאל געפרופט, דורך א רעוואלוציע זיך בעפרייען פון דער טירקישער הערשאפט. די טירקיי האט אבער תמיד דיעזע רעוואלוציעס אונטערדריקט און די קרעטענזער זענען ווייטער געבליעבען „אונטערטהאנען" פונ'ם סולטאן.

נעגען ענדע פון פאריגען יאהרהונדערט האט גריעכענלאנד יעפרופט צוצונעהמען די אינזעל מיט געוואלט. פריינ'ן געארג פון גריעכענלאנד איז פלוצים אריבערגעפאהרען מיט עטליכע שיפען מיליטער און האט בעזעצט די הויפטשטאדט קאנעא און די אנדערע וויכטיגע האפען־שטעדט פון קרעטא.

די טירקיי אבער האט זיך נישט געלאזט און ס'געקומען צום גריעכיש־טירקישען קריעג. ביי וועלכען דאס קליינע גריעכענלאנד האט בעקומען געבראטענע קלעפ און ווען נישט די מעכטע, וואלטען די טירקען געווען איינגעריקט ביז אין דער גריעכישער הויפטשטאדט אריין.

די מעכטע האבען זיך איינגעמישט אין שלום אריין און ס'איז געבליעבען, אז די אינזעל בלייבט ווייטער

א יונגענד־בילד פון ברוך שפינוזה.

לפנים אונטער טירקישער סאווערעניטעט, אבער פערוואלטעט זאל זי ווערען פון א קריסטליכען קאמיסאר, וועלכען דער סולטאן זאל ערנענען.

כדי אבער די גריעכישע און טירקישע בעפעלקערונג פון דער אינזעל זאלען זיך נישט ארומקריגען, האבען די אייראפעאישע גרויסמעכטע ענגלאנד, פראנקרייך, רוסלאנד, דייטשלאנד, עסטרייך־אונגארן און איטאליען, דארטהין געשיקט צו יע 600 מאן זאלדאטען, וועלכע האבען בעזעצט אלע וויכטיגע שטעדט, אין אכטונג געבען עס זאל זיין ארדנונג.

אלס ערשטער קאמיסאר איז ערנאנט געווארען דאמאלט דער גריעכישער פרינץ געארג. ער האט די שטעלע אנגענומען, רעכענענדיג, אז מיט דער צייט וועט עס איהם שוין געלונגען, צו פאראייניגען די אינזעל מיט זיין פאטערלאנד.

די האפנונג אבער האט זיך ארויסגעוויזען אלס פאלש. די מעכטע האבען בשום אופן נישט געוואלט דערלאזען דאצו. די קרעטא־פראגע זאל ווידער אויפלעבען, און נאך עטליכע יאהר, וועהענדיג זיין אומזיסטיגע מיה, האט פרינץ געארג רעזיגנירט פון זיין שטעלע און אויף זיין ארט איז ערנאנט געווארען דער גריעכישער פאליטיקער צאימיס.

דערווייל האבען עסטרייך־אונגארן און דייטשלאנד שוין פאר עטליכע יאהר צוריקגעצויגען זייער מיליטער פון דער אינזעל. און אין דיעזען יאהר ווילען אויך די אנדערע מעכטע דאסזעלבע טהון.

נאך די איבערקעהרענישען אין דער טירקיי האבען די גריעכען אנגעהויבען פערלאנגען, אז איצט זאל אויך די קרעטא־פראגע געלעזט ווערען אויף תמיד; אבער די יונגטירקען האבען תיכף מודיע געווען, אז דאצו וועלען זיי קיינמאל נישט דערלאזען, אפילו ווען ס'זאל קומען

די פולווער־עקספלאזיע ביי קראקא: צערשטערטע הייזער דורך דער עקספלאזי

װעגען דעם צו א קריעג, און די גריעכען האבען אבגעהאקט פון עסק.

אצינד אבער, װען די לעצטע אייראפעאישע זאלדאטען בעדארפען פערלאזען קרעטא, הייבט זיך אן דער יריד אויפ'ס ניי. די גריעכען קומען װייטער מיט זייערע טענות און די טירקען ענטפערן דארויף מיט די ענערגישעסטע הכנות צום קריעג.

ביי דער גרעניץ געגען גריעכענלאנד איז פערזאמעלט א גרויסע צאהל מיליטער. אויך די גאנצע טירקישע קריעגספלאטע איז ארויסגעפאהרען אין עגעאישען ים אריין, כדי צו זיין אנגעגרייט תיכף צום קריעג. די טירקיי שטעלט איצט אויף אזאלכע פארדערונגען, װאס גריעכענלאנד קען זיי בשום אופן נישט אנגעהמען און מען רעכענט מיט זיכערהייט, אז קוים װעט דער לעצטער אייראפעאישער זאלדאט ארויס פון קרעטא, װעט עס דארט קומען צו א רעװאלוציע און די פאלגע דאפון װעט זיין א קריעג צװישען גריעכענלאנד און דער טירקיי.

װי װייט די טירקיי איז ענטשלאסען צום קריעג, איז צו זעהען דאפון, װאס מען האט שוין אפילו ערנאנט א אבערקאמאנדאנט פון דעם קינפטיגער קריעג. עס איז דאס גענעראל מוקטהאר פאשא, דער זוהן פון מוקטהאר גהאזי, דעם אבערקאמאנדאנט פון דער אזיאטישען ארמעע ביים לעצטען רוסיש־טירקישען קריעג. מוקטהאר פאשא, װאס זיין בילד ברענגען מיר אין אונזער היינטיגער נומער, איז איצט פלאץ־קאמאנדאנט פון קאנסטאנטינאפעל און גילט אלס איינער פון די טיכטיגסטע טירקישע גענעראלע.

אויב די מעכטע װועלען זיך נישט װידער אריינמישען און אבהאלטען די גריעכען פון א נישט־איבערגעלעגטען שריט, קען די באלקאן־קריזע שליעסליך דאך פיהרען צו א קריעג, װעלכען מען האט ביז איצט מיט אלע כחות אויפגעהאלטען.

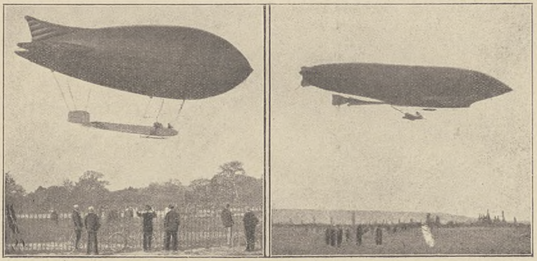

קריעגסלופטשיפע: דער רוסישע (רעכטס) און דער ענגלישע (לינקס) קריעגסלופטבאלאן.

פירסט איילענבורג.

ס'איז נאך יעדען בעקאנט דער גרויסער רעש, װאס איז אנגעמאכט געװארען אין דייטשלאנד דורך דעם הארדען־פראצעס, אין װעלכען ס'האט זיך ארויסגעשטעלט, אז פירסט פיליפ איילענבורג, איינער פון די איינפלוסרייכסטע פערזענליכקייטען אין דייטשלאנד און נאהענסטער פערטרויענסמאן פון קאיזער װילהעלם, האט געטריבען אונזיטליכע מעשים...

נישט קוקענדיג אויף זיין הויכען ראנג האט מען דעם פירסט פערהאפטעט און איהם געמאכט דעם פראצעס. דער אלטער פירסט איז אבער געװעזען אזוי קראנק — אדער ער האט זיך געמאכט — אז עס איז נישט געװעזען מעגליך דעם פראצעס צו בעענדיגען און מען האט די זאך פערשאבען. דעם פירסט האט מען געװעזט אויף פרייען פוס געגען א קויציע פון 100,000 מארק.

ס'האט אויסגעזעהען, אז די גאנצע זאך װעט פערלויפען אים זאמד. און אז דאס געריכט װעט צודריקען אן אויג, כדי צו פערמיידען דעם שקאנדאל.

פערגלוסט זיך אבער דעם פירסט, צו פערלאנגען פונ'ם געריכט א בעװילינגונג, ער זאל מעגען ארויספאהרען קיין באד־גאסטיין, זיך צו קורירען.

דאס געריכט האט איהם דאס בעװילינט און פירסט איילענבורג איז טאקי ארויסגעפאהרען, האט אבער די פרעסע אנגעמאכט א רעש, אז װען דער פירסט קען ארויספאהרען קיין אויסלאנד (באד־גאסטיין ליעגט אין עסטערייך), קען ער בוודאי קומען אין געריכט אריין צו דער פערהאנדלונג...

דער פראקוראטאר האט געמוזט נאכגעבען דער עפענטליכען מיינונג און אויפגעפאדערט דעם פירסט, ער זאל צוריקקומען און זיך שטעלען צום געריכט. פירסט איילענבורג איז טאקי תיכף צוריקגעקומען און ס'איז מעגליך, אז איצט װעט זיך דער פראצעס אנהייבען אויפ'ס ניי.

מיר ברענגען אין אונזער היינטיגען נומער א אריגינעל בילד, פארשטעלענדיג דעם קראנקען פירסט, געפיהרט אויף א װעגעלע אין באד־גאסטיין.

א גרויסע װאלד־שרפה: דער װאלד בראנד ביי לויכהאמער, ביי װעלכען ס'זענען פערברענט געװארען 1500 מארג װאלד.

א גרויסע װאלד־שרפה.

אין לויכהאממער (דייטשלאנד) איז פאר צװיי װאכען אין די ראטיינע גרויסע װאלדונגען אויסגעבראכען א שרעקליכע ש־פה, װעלכע האט געדויערט 10 טעג.

אלע בעמיהונגען דאס פייער צו פערלעשען, זענען געװעזען אימויסט, די ביימער זענען זעהר געריכט געבען אייגאנדער און דורך דער גרויסער היץ, װאס האט געהערשט אין די לעצטע טעג, שטארק טרוקען געװען.

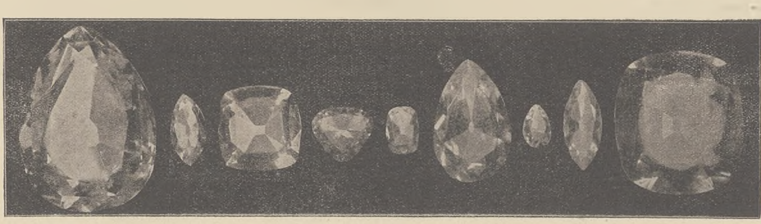

די גרעסטע דיאמאנטען: די קוליגיאן־דיאמאנטען (רעכטס און לינקס) װעלכע מען האט איצט אייגעזעצט אין די קרוינען פון דעם ענגלישען קעניג און פון דער קעניגין.

א קלויסטער איבערגעפאלען: דאס רייכע קלויסטער ביי לונאנסק ווערד פון באנדיטען איבערגעפאלען

1500 מארג וואלד זענען פערברענט געווארען און ערשט נאכדעם ווי מען האט מיט שווערער מיהע אויסגעהאקט א גרויס שטיק וואלד און אויסגעגראבען א גרויב צווישען דעם ברענענדיגען טהייל און דעם איבריגען וואלד, איז דאס פייער איינגעשטעלט געווארען.

מיר ברענגען אין אונזער היינטיגער נומער א בילד, פארשטעלענדיג דעם גרויסען וואלד־בראנד, לויט א אריגינעלער פאטאגראפיע.

א קלויסטער איבערגע־ פאלען.

אין לונאנסק (יעקאטערינאסלאווער גובערניע, רוס־לאנד) עקסיסטירט איין אלט, גרויס קלויסטער. אין וועל־כען עס וואהנען א גרויסע צאהל מאנאכען אבגעשלאסען פון דער וועלט. דאס קלויסטער ליעגט הויך פון דער שטאדט אויף א בארג און עס געפינען זיך דארט זעהר פיעל טהייערע כלים פון גאלד, זילבער און דיאמאנטען.

א באנדע רויבער, וועלכע איז געוועזען בעקאנט, וואס פאר אוצרות ס'זענען אין דעם קלויסטער פאראהאנען, האט ארגאנדזירט א איבערפאל אויף דעם קלויסטער, כדי עס אויסצורויבען.

דער איבערפאל איז געשעהען אין מיטען דער נאכט. אבער די מענכע זענען דורך דעם פפערטנער אלארמירט געווארען און האבען זיך אקעגענגעזעצט מיט זייערע רעוואלווערים.

ס'איז געקומען צו א בלוטיגען קאמפף, פון וועל־כען מיר ברענגען א אריגינעל בילד אין אונזער היינטיגען נומער.

דער סוף איז געוועזען, אז די רויבער האבען זיך געמוזט צוריקציעהען, נאכדעם ווי עטליכע פון זיי זענען געפאלען. אויך פון די מענכע זענען עטליכע געפאלען, דארונטער דער פריאר, דער פארשטעהער פונ'ם קלויסטער.

קריעגס־לופטבאלאנס.

די גרויסע ערפאלגע, וועלכע די דייטשע קריעגס־לופטשיפע האבען ערדייכט אין די לעצטע טעג, האבען געצוואונגען די אנדערע רעגירונגען, זיך עבענפאלס צו פערזארגען מיט אזאלכע לופטשיפע, כדי אים קריעגס־פאל זיך צו קענען ווערען קענען דיעזען מאדערנען „שונא".

בעזונדערס שטארק ארבייט מען אין דער בע־ציעהונג אין רוסלאנד און אין ענגלאנד. פראנקרייך האט שוין לאנג זיינע קריעגסלופטשיפע, וועלכע זענען צוואר נישט אזוי פאלקומען ווי די דייטשע, אבער אים נויטה־פאל קענען זיי שוין ברענגען גענוג נוצען.

אין ענגלאנד זענען עטליכע פערזוכע, צו בויען לענקבארע לופטשיפע, נישט געלונגען, ערשט אין די לעצטע טעג האבען די ענגלענדער דערלעבט די שמחה, צו זעהען זייער ערשטען לענקבארען לופטשיף אויפ־שטייגען אין די לופט. דאס איז געשעהען אים ענגלישען קריעגסלאגער אין אלדערשאט. דער באלאן איז לאנג 100 פוס און ווערד געטריעבען פון 12־פפערדיגע מא־שינע. די גאנדעל איז זעהר שמאל און קען קוים אויפ־נעהמען 2 מענשען. דער באלאן זעהט אויס ווי א וואל־פיש און די ענגלענדער רופען איהם אויך „דאס לופט־פיש".

איצט קענען די ענגלענדער שוין בערוהיגט זיין... זיי האבען שוין זייער איינען לופטשיף און ברויכען נישט מעהר מקנא צו זיין די דייטשען.

אויך רוסלאנד וויל נישט צוריקבלייבען. די רוסישע מיליטערפערוואלטונג האט בעשטעלט אין פראנקרייך ביי די לעבודי־ווערקשטעטען א לענקבאר לופטשיף. עס האט א לענג פון 52 מעטער, א קוביקאינהאלט פון 3700 קוביקמעטער און ווערד בעטריעבען פון א 80־פפערדיגען פאנהאר־לעוואסאר־מאטאר. ביי גוטען וועטער וועט דער באלאן קענען האבען א שנעליגקייט פון 60 קילאמעטער אין דער שעה.

דאס ערשטע פראבע־פאהרען איז געשעהען פאר עטליכע טעג מיט גינסטיגען ערפאלג.

מיר ברענגען אין אונזער היינטיגער נומער פאטא־גראפישע בילדער פון דיעזע ביידע קריעגס לופט־שיפען.

די פולווער־עקספלאזיע ביי קראקא.

די אונטערזוכונגען וועגען דער פולווער־עקספלאזיע ביי קראקא, איבער וועלכער מיר האבען פאריגע וואך געמעלדעט, זענען נאך נישט אבגעשלאסען. אבער ווי וויים עס הערט זיך, איז דער בליצאבלייטער געוועזען אין ארדנונג און ס'איז איבעדעם א גרויס חידוש, ווי אזוי דאס אונגליק האט געקענט געשעהען.

דער שאדען וועלכען די עקספלאזיע האט געמאכט איז זעהר גרויס. עס הייסט, אז די רעגירונג וועט די בעשעדיגטע דעם שאדען ערזעצען.

די עקספלאזיע האט ארויסגערופען ביי דער בע־פעלקערונג פון קראקא און פארגאזע א גרויסען שרעק, און מען פערלאנגט איצט ענערגיש, אז די פולווער־מא־גאזינע זאלען אוועקגעריסט ווערען ווייט פון די שטערט.

וועגען טעכנישע סבות זענען אונזערע אילוסטרא־ציעס פון דער עקספלאזיע נישט אריינגעקומען אין פאריגער נומער און מיר ברענגען זיי אין אונזער היינטיגער בלאט.

מענשען־לייכען אין האטעל: ביי דער דעמאלירונג פון אנ'אלם הויז טרעפט מען צוויי לייכען אונטער דער פארלאגע.

קלאגען וועגען א קריעג: גענעראל מוקטאר פאשא וואס איז בעשטימט צום אבערקאמענדאנט אים קריעג מיט גריעכענלאנד.

א פרוי אלס אפריקא־רייזענדע.

די עמאנציפאציאן פון די פרויען מאכט אין אלע לענדער וואס א מאל גרעסערע פארטשריטע. פיסלעכווייז ווערען די פרויען גלייכגעשטעלט מיט די מענער. מען לאזט זיי צו די וויכטיגסטע שטעלען און באלד וועלען זיי ערהאלטען אויך פאליטישע רעכטע און וועלען העלפען מאכען געזעצע און פערוואלטען די עפענטליכע אנגעלעגענהייטען.

די פרויען פון זייער זייט זענען זיך אויך משתדל, צו בעווייזען, אז זיי זענען נישט מעהר דאס „שוואכע געשלעכט", ווי מען פלעגט זיי פריהער רופען; אדרבה, זיי זענען ככח אויסצופיהרען אלע וויכטיגע ענינים און ווילען ארבייטען גלייך מיט די מענער אין דער עפענטליכקייט.

מיר געפונען שוין היינט פרויען אלס ערצטינען, אדוואקאטינען, ריכטערינען. אין אמעריקא גיבט עס שוין אויך א גובערנאטארין, אין דענעמארק א ריכטערין און אין ענגלאנד א קערקערמייסטערין...

א באלעטטענצערין אלס אדוואקאטין: די געוועזענע באלעטטענצערין רוטקאווסקא, וועלכע האט איצט געענדיגט די יוריסטישע שטודיען.

[illegible]

אבערסט קאכרא, האט איצט געוויזען אז די פרויען זענען אויך פעהיג צו די גרעסטע אנשטרענגונגען, ווען דאס איז נויטהיג פאר דער וויסענשאפט אדער פאר דעם טובת־הכלל.

די טאפפערע פרוי האט דורכגעקוועט גאנץ אפריקא אין דער לענג און אין דער ברייט, זיך אויסגעצייכענט די גרעסטע געפאהרען און ערלעדיגט די גרעסטע שטראפאצען.

אבער איהר מיה איז דאך בעלוינט געווארען דורך די צאהלרייכע וויכטיגע פארשונגען און ענטדעקונגען, וועלכע זי האט אויף דער רייזע געמאכט, דאס וויסענשאפטליכע מאטעריאל, וועלכעס זי האט געזאמעלט, האט א גרויסען ווערטה.

מיר ברענגען אין אונזער היינטיגער נומער א אריגינעל בילד, פארשטעלענדיג די קיהנע פרוי, אויף איהר רייזע.

א באלעטטענצערין אלס אדוואקאטין.

א העכסט מערקווירדיגע נאכריכט קומט פון דער שווייץ.

די פריהער בעריהמטע און פיעל געפייערטע באלעטטענצערין פונ'ם פעטערסבורגער קייזערליכען טהעאטער, מאריא רוטקאווסקא, איז אויסגעטרעטען פונ'ם טהעאטער און האט זיך געווידמעט יוריסטישע שטודיען.

איצט האט זי איהרע שטודיען געענדיגט און בעקומען דאס דיפלאם אלס אדוואקאטין. זי וועט זיך אין איינע פון די גרעסטע שווייצערישע שטעדט בעזעצען.

די געוועזענע באלעטטענצערין, וואס איהר בילד ברענגען מיר אין אונזער היינטיגער נומער, איז א בעריהמטע שענהייט און האט אין איהר פאך געהאט די גלענצענדסטע אויסזיכטען. פאר דאס איז נאך מעהר צו בעוואונדערן איהר ענטשלוס, אויסצוטרעטען פון דער ביהנע און איהר ענערגיע, אבצולערנען אלע יוריסטישע פריפונגען.

בריעפטרעגער מיט הונד.

אין די גרויסע שטעדט איז אין דער לעצטער צייט אפט פארגעקומען פעלע, אז די בריעפטרעגער, וואס טראגען אפ געלד און ווערטהזענדונגען, זענען פערנארט געווארען אין ענגע, קליינע הייזליך אריין, וואו מען איז זיי איבערגעפאלען און בערויבט.

דאס איז געשעהען אויף דעם אופן, אז די גוינער פלעגען אדרעסירען קליינע בעטרעגע צו איינעם פון דער חברה, און ווען דער בריעפטרעגער איז דארטהין געקומען, אבגעבען דאס געלד, פלעגט איהם אויסלויערען די קעשענעס און פערפאלען.

כדי זיך קענען דעם אבצוהיטען, האבען די פאסט־פערוואלטונגען איינגעפיהרט א נייעם אז יעדער געלד־טרעגער זאל תמיד געהען אין בעגלייטונג פון א גרויסען הונד, וואס זאל איהם שיצען קענען אזעלכע פלעצליכע איבערפעלע.

מיר ברענגען אין אונזער היינטיגער נומער א אריגינעל בילד, פארשטעלענדיג א בריעפטרעגער אין בעגלייטונג פון זיין טרייען וועכטער, דעם הונד.

די גרעסטע דיאמאנטען.

מיט צוויי יאהר צוריק איז אין טראנסוואאל געפונען געווארען דער גרעסטע דיאמאנט פון דער וועלט, דער „קולינאן־דיאמאנד". דער לאנדטאג פון טראנסוואאל האט דעם דיאמאנט געשענקט דעם קעניג עדוארד פון ענגלאנד, אלס א צייכען פון אנערקענונג פאר דעם בעווילינגען דעם לאנד א ברייטע אויטאנאמיע.

בריעפטרעגער מיט הונד: די געלדטרעגער געהען אין בעגלייטונג פון גרויסע הונד, כדי זיי צו שיצען געגען רייבערישע איבערפעלע

דעם דיאמאנט האט מען געבראכט קיין אמסטערדאם, וואו ער איז איין דיאמאנדשלייפעריי פון דער יודישער פירמא אַשער אין צוויי טהייל געטהיילט און צושליפען געווארען.

די ארבייט האט פערנומען 14 חדשים צייט און איצט האט מען די צוויי דיאמאנטען געבראכט קיין לאנדאן, וואו מען האט זיי איינגעזעצט אין די קרוינען פון דעם קעניג און פון דער קעניגין.

אויך איצט, נאך דער צערטהיילונג און שלייפונג, זענען זיי יעדער פאר זיך, די גרעסטע אין דער וועלט. דער גרעסערער האט א געוויכט פון 516 קאראט, דער קלענערער 309 קאראט. דער ביז איצטיגע גרעסטע דיאמאנט, דער מארקיז־בריליאנט האט בלויז א געוויכט פון 92 קאראט.

מיר ברענגען אין אונזער היינטיגער נומער די פאטאגראפישע אבבילדונגען פון דיעזע צוויי גרעסטע דיאמאנטען, אין דער מיטען צווישען זיי געפונען זיך די פאטאגראפישע בילדער פון די איבריגע בעקאנטע גרויסע דיאמאנטען אין דער וועלט.

א פיערפאכע מערדערין: די פערהאפטעטע אלטנה קובאווסקי וועלכע איז פערדעכטיג, אז זי האט געטעדטעט 4 מענשען.

דאָן יוסף הנשיא, הערצאָג פון נאַקסאָס

היסטאָרישער ראָמאַן אויס דעם זעכצעהנטען יאהרהונדערט

פריי בעאַרבייטעט נאָך * ווילדענראַר.

(צוועלפטע פאָרטזעצונג). *)

די אַנוועזענדע רבנים האָבען זיך איצט געטהיילט אין צוויי פּאַרטייען. מאַנכע זענען געוועזען איינשטימיג מיט ר' יעקב מרגליות. אַנדערע ווידער האָבען געפּרובט דעם הערצאָג פון נאַקסאָס צו פערטהיידיגען. יעדער האָט געזוכט פון דער תורה, פון דעם תלמוד און פון די פוסקים ראיות און הרשות, זיין מיינונג צו אונטערשטיצען.

דאָן יוסף הנשיא איז אַ צייט לאַנג געזעסען שטיל און שטאַרק בעוועגט. ער זעהט, ווי אַ גרויסער טהייל פון די רבנים איז קעגען איהם איינגענומען און אַז דיעזעניגע, וואָס פּרובען איהם צו פערטהיידיגען, זענען נאָר ווייניג אין צאָהל. חוץ לזה זענען די געגנער שטאַרק פאַנאַטיש און אויפגעהעצט, ווערהרענד זיינע פריינד זענען נאָר קליינמיטהיג און זייער פערטהיידיגונג איז בלויז „מפני הכבוד“... כדי איהם נישט צו קרענקען...

ער זעהט איבערדעם, אַז ער מוז זיך אַליין פערטהיידיגען און ער ווענדעט זיך צו די רבנים מיט פאָלגענדע ווערטער:

— ווי איך זעה, זענען מיר דאָ געקומען צו אַזאַ שטיינער. וואָס איהר פערשטעהט מיך נישט און איך פערשטעה אייך נישט! איהר טענה'ט בסרר „בת־אל־נכר!“ און ווילט נאָר נישט וויסען, אַז זי וויל זיך מגייר זיין! איהר פאָרדערט בסרר, איך זאָל אָבלאָזען פון איהר, און ווילט נאָר נישט וויסען, אַז זי האָט פון מיינעטוועגען פערלאָזט איהר פאָטער'ס הויז, איהרע ברידער, איהר לאַנד, איהר שטאַרט! איך האָב געהאַט געלעגענהייט, לעאָנאָרא'ס האַרץ צו פּרופען און האָב מיך איבערצייגט, אַז עס איז ריין ווי גאָלד, ריין ווי דאָס האַרץ פון דער בעסטען יודישען טאָכטער! עס איז קיין זינדיגע ליעבע, וואָס פיהרט זי צו מיר; נישט מיין הויכע שטעלונג, נישט מיין רייכטהום איז עס, וואָס האָט איהר האַרץ געוואונען, דעמילט, ווען דער ווענעציאַנישע סענאַט האָט מיך בעהאַנדעלט ווי אַ געמיינעם פערברעכער און האָט מיך פער־מסר'ט פאַר'ן סולטאַן, כדי זיין גנאָדע פון מיר אָבצופּהון — אויך דעמילט האָט זי נישט אָפּגעלאָזט פון מיר!

אָבער נאָך איינס! איך, דאָן יוסף הנשיא, דער הערצאָג פון נאַקסאָס, האָב לעאָנאָראַ קוירינו גענומען צו מיר; איך האָב איהר צוגעזאָגט, אַז זי וועט ווערען מיין ווייב! געשטיצט אויף מיין פערשפּרעכען איז זי געקומען אהער! און איצט, זאָגט אַליין, וואָס פאַר אַ פּנים וועל איך, וועלען אַלע יודען האָבען, ווען איך וועל די אָרמע, עלענדע, פון איהר פאָטערהויז און פון איהרע ברידער פערשטויסענע, אַרויסטרייבען פון מיין הויז ווי עפּיס אַ ניעדריגע סקלאַווין! וועלכע געפאַהר'ען דראָהען דעם גאַנצען יודישען פאָלק אין אַלע לענדער, ווען איינער פון אונז, אַ פירסט, אַ נשיא בישראל, וועט אָבטהון אַזאַ מעשה?...

די מייסטע אַנוועזענדע האָבען מיט פרייד צוגעשטימט צו דיעזע ווערטער. נאָר ר' יעקב מרגליות וויל אויפשטעהען און ענטפערן. דאָן יוסף הנשיא, זעהענדיג, אַז איצט איז די לאַגע פאַר איהם גינסטיג, ווינקט מיט דער האַנד, אַז ער וויל נאָך עפּיס זאָגען, און נאָכדעם ווי עס ווערד שטיל ערקלערט ער מיט אַ פעסטען קול:

— הערט מיך אויס, רבנים און דיינים פון קאָנסטאַנטינאָפּעל! איך שווער דאָ אין אייער געגענוואַרט ביי גאָט, אַז ווי לאַנג איך וועל לעבען, וועט לעאָנאָראַ קוירינו נישט אָבקעהרען מיין האַרץ פון מיין פאָלק אָדער פון מיין היילינגען גלויבען! מיין איינציגער צוועק איז

לעבען איז, דאָס יודישע פאָלק גליקליך צו מאַכען! שטערט מיך נישט אין מיין אַרבייט פון זייערט־וועגען!

— ווי קענען מיר איהם גלייבען, ווען ער גלייבט נישט מעהר אין אונזער גאָט? — רופט עפּיס אַ שטימע פון צווישען די אַנוועזענדע.

דאָן יוסף קוקט זיך אום, צו זעהען ווער עס האָט דאָס געריפען... ווינע אויגען פערפינסטערן זיך זעהענדיג, אַז שלמה אשכנזי, איז עס, וואָס האָט איהם דיעזע שרעקליכע ווערטער אין פּנים אַריין געשליידערט! „אַזוי — קלערט ער ביי זיך — אויך שלמה אשכנזי געהערט צו מיינע פיינד! דאָס האָב איך נישט ערוואַרטעט! איצט ערשט זעה איך, ווי טיעף דער גרוב איז, וועלכען מען האָט געגראָבען פאַר מיינע פיס!“

מוטהלאָז און רעזיגנירט זעצט ער זיך אויף זיין שטוהל... ער זעהט, אַז זיין מיהע, זיך צו פערטהיידיגען, איז אומזיסט. קעגען אַזאַ שטאַרקען פאַנאַטיזמוס וועט ער נישט קענען קעמפען.

דער אַלטער רב ר' יצחק אבן־לב, זעהענדיג, אַז די זאַך נעמט נישט קיין סוף, וויל מאַכען אַן עק צו דעם ויכוח און פּרופט זיך צו מאַכען שלום צווישען די ביידע פּאַרטייען. ערקלערנדיג, אַז אַזוי ווי לעאָנאָראַ וויל זיך מגייר זיין, האָט דאָך די גאַנצע זאַך אַן אַנדער פּנים.

אָבער דער פאַנאַטיקער ר' יעקב מרגליות וויל נישט וויסען פון קיין פשרה, ער רופט מיט כעס:

— מיר טאָרען קיין שום מענש נישט נושא־פּנים זיין! און אפילו אַ מלך בישראל! — מיר וויסען גאַנץ גוט, וואָס דאָס הייסט, ווען אימיצער נעמט אַן אַנאַנדער'ן גלויבען נישט אויס איבערצייגונג, נאָר ווענען סבות פּרטיות! פּונקט נאָר די „אנוסים“, די מאַראַנען, וואָס האָבען זיך געשמד'ט ווענען דער אינקוויזיציע, וועלען זיי אייך שוין זאָגען, וואָס פאַר אַ קריסטען זיי זענען געוועזען... זיי האָבען בלויז געטראָגען אַ מאַסקע אויף'ן פּנים, און נישט מעהר! אויך לעאָנאָראַ וועט קיינמאָל נישט זיין קיין אמת'ע יודין, זי קומט נישט צו אונז, ווייל זי איז איבערצייגט פונ'ם אמת פון אונזער היילינגען אמונה, נאָר ווענען עפּיס אַ אייסערע סבה. וואָס מיר קענען נישט וויסען איהר ווירקליכען וועזען! זי וועט תמיד זיין אַ קריסטליכע טאָכטער מיט אַ יודישער מאַסקע אויף'ן פּנים! איבערדעם קענען מיר דאָ קיין שום פשרות נישט מאַכען!

איך און מיינע חברים פערלאַנגען, עס זאָל דאָ אויסגעשפּראָכען ווערען אַ שטרענג משפט איבער די פערטרעטער פון אונזער היילינגען דת! דאָן יוסף הנשיא וויל מיט שטאָלץ און איינבילדונג נישט הערען אונזער וואָרנונגען און נישט פאָלגען אונזער עצה, איבערדעם מוז ער אויסגעשלאָסען ווער'ען פון כלל ישראל! דאָן יוסף הנשיא! ענטוועדער דו וועסט דיך אונטערוואַרפען די געבאָטע פון אונזער היילינגער תורה, אָדער מיר וועלען דיך מחרים זיין!

דאָס שרעקליכע וואָרט „חרם“, איז אויסגעשפּראָכען געוואָ־ען און אַלע אַנוועזענדע האָבען געוואוסט, וואָס דאָס בעדייט! „חרם“, אָט דאָס שרעקליכע וואָרט האָט שוין די האַרטנעקיגסטע קעפּ געצוואונגען, אויפצוגעבען זייער עקשנות!

דאָן יוסף הנשיא איז בלאַס געוואָרען, הערענדיג דיעזעס וואָרט! עטליכע פון זיינע אַנהענגער פרופען זיך, אַקעגענצוטרעטען דעם שטרענגען אַנטראָג פון ר' יעקב מרגליות, אָבער די צאָהל פון די פאַנאַטיקער איז ווידער גרעסער געוואָרען און זיי פערלאַנגען מיט ערפּיטערונג, עס זאָל תיכף אויסגעפיהרט ווערען דער פסק: ענטוועדער דאָן יוסף הנשיא זאָל ערקלערען, אַז ער לאָזט אָב פון לעאָנאָראַ, אָדער מען זאָל איהם מחרים זיין!

דער פאָרזיצענדער צענערט נאָך אַלץ, אָבער ר' יעקב מרגליות און זיינע חברים רופען בסדר: „אָבשטימען! אָבשטימען! אחרי רבים להטות!“...

דאָן יוסף הנשיא זיצט ווי פערשטיינערט אויף זיין פּלאַץ! ערשט איצט זעהט ער, ווי רעכט זיין מוהמע רונא גראַציא האָט, וואָרנענדיג איהם פאַר די פאַנאַטיקער צווישען זיינע ברידער! אָבער וואָס שטאַרקער זיינע געגנער שטורמען קעגען איהם, אַלץ שטאַרקער און פעסטער איז זיין ענטשלוס, נישט נאָכצוגעבען!

— די יודען זענען איין עם־קשה־עורף — קלערט ער ביי זיך — זאָלען זיי זעהען, אַז תאַטשי זיי ווילען מיך אויסשליעסען פון זייער מיטע, בין נאָך דאָך אויך אַ יוד, אַ קשה־עורף גלייך מיט זיי! איבריגענס האָבען די רבנים פון קאָנסטאַנטינאָפּעל אַליין נאָר נישט דאָס רעכט, מיך צו משפט'ן! איך וויל דאָך ברענגען די גאולה פאַר כלל־ישראל און נאָר כלל־ישראל קען ענטשיידען. אויב עס וויל פערניכטען אויף מיין הילף און וויל מיך פערזאָגען פון זיך!

אָט דיעזער געדאַנק האָט איהם בערוהיגט און ער קוקט מיט אַ געוויסער גלייכגילטיגקייט אויף דעם ליאַרם און דעם רעש וואָס הערשט צווישען די רבנים. ביידע צדדים אַגיטירען שטאַרק, צו פערמעהרען די צאָהל פון זייערע אַנהענגער; דער פאָרזיצענדער וואַרט בסדר מיט דעם אָבשטימען, ביז דער עולם וועט זיך בערוהיגען.

איצט קומט דער רב ר' יעקב עקריש און רוימט דעם הערצאָג פון נאַקסאָס איין אַ סוד, אַז ווי ער זעהט וועט זיך ביי דער אָבשטימונג אַרויסווייזען, אַז דער רוב איז קעגען דעם „חרם“. אויך ר' יהודה אַלנאַזי בעהויפּטעט דאָסזעלבע, די געגנער פון דאָן יוסף זענען ווייניג אין צאָהל, זיי מאַכען נאָר אַ גרויסען ליאַרם, מען זאָל מיינען, אַז זיי זענען פיעל.

איצט האָט זיך די שטימונג אַ ביסעל בערוהיגט און דער פאָרזיצענדער ר' יוסף אבן־לב וויל אָנהייבען די אָבשטימונג. פּלוצים ערזיינט זיך אָבער עפּיס, וואָס קיינער האָט נישט ערוואַרטעט. אַלע דריי טהירען פון דער גרויסען שוהל ווערען געעפענט מיט אַ גרויסען ליאַרם און ס'שטירצען אַריין אַ גרויסע מענגע יודען, בעוואַפענט מיט שטעקענס און דראָנגען. זיי ווערען געפיהרט פון דעם פאַנאַטיקער שמעון, דעם ווענעציאַנער רבי'ס זוהן, וועלכער שרייט בסדר: „חרם, חרם אויף דעם הערצאָג פון נאַקסאָס!“

דער פאָרזיצענדער שפּרינגט אויף פאַר כעס פון זיין שטוהל, ער ווינקט מיט די הענד און רופט, אַז די רבנים וועלען זיך נישט לאָזען פערגוואַלטיגען פון דער פאָלקסמענגע, וועלכע האָט אין אַזעלכע ענינים נאָר קיין דעה נישט! — אָבער זיין מיה איז אומזיסט! דער ליאַרם ווערד וואָס אַ מאָל גרעסער און שטאַרקער; פון אַלע זייטען הערט מען נאָר שרייען און שימפּפען קעגען דאָן יוסף הנשיא.

דער פאָרזיצענדער זעהענדיג וואָס דאָ טהוט זיך, ערקלערט, אַז אין אַזאַ לאַגע קענען די רבנים נישט קומען צו קיין שום בעשלוס און ער ערקלערט די זיצונג פאַרגעשלאָסען, ער שטעהט אויף און וויל אַרויסגעהען...

אָבער געראַדע דאָס האָט נאָך מעהר פערשטאַרקט דעם ליאַרם. זעהענדיג, אַז דער פאָרזיצענדער פערלאָזט זיין פּלאַץ, ווערען די פאַנאַטיקער נאָך ווילדער און שרייען נאָך שטאַרקער: „חרם, חרם אויף דון יוסף הנשיא!“

די רבנים ר' יצחק עקריש, ר' אליהו בן־חיים און ר' יהודה אַלנאַזי שטעלען זיך נעבען דעם הערצאָג פון נאַקסאָס, גלייך זיי ווילען איהם שיצען קעגען זיינע געגנער. ר' יעקב מרגליות פון זיין זייט שרייט בסדר: „מיר בדויכען קיין אָבשטימונג! חרם, חרם אויף דאָן יוסף הנשיא!“

אויך זיינע ווערטער הערט מען נישט אין דעם שרעקליכען ליאַרם. עס דויערט נאָך אַ ווייל, ביז ס'איז געוואָרען רוהיגער און דעמילט שפּרינגט דער פאַנאַטיקער שמעון אויף אַ שטוהל און רופט:

*) ביידע אָבאָנענטען ערהאַלטען די פריהעריגע פאָרטזעצונגען אויף פערלאַנגען גראַטיס צוגעשיקט.

— אט זעהט איהר דעמיעניגען, וואס שפאטעט פון אונזער הייליגער תורה! זעהט נאר, ווי ער ציטערט, ווען מיר האבען אויפגעדעקט זיין שענדליך פארנעהען! זעהט, ווי אלע גוטע און פרומע יודען קעה־ען זיך אב פון איהם! אויף וואס ווארטען מיר נאך! לאז מען אויס־רופען דעם „חרם" אויף דעם זינדיגען מענש! ר' יעקב מרגליות, וואס שווייגט איהר! טהוט אייער פפליכט!

און ר' יעקב מרגליות לאזט זיך נישט לאנג בעטען, ער טרעט צו ארון הקודש און עפענט עס, נעמט ארויס צוויי ספרי־תורות און א שופר. באלד הערט זיך אין דער גרויסער שוהל א גרויסע „תקיעה" און ר' יעקב מרגליות, האלטענדיג א „ספר תורה" אין דער האנד, שפריכט אויס א שרעקליכען חרם, פול מיט קללות און נאצות, אויף דון יוסף הנשיא!

ווידער הערט זיך א גרויסע „תקיעה" און די פאנאטיקער ווארטען איצט אויף דעם, וואס דון יוסף הנשיא וועט טהוען.

ער אבער שטעהט רוהיג אויף זיין ארט, בלאס און אויפגערעגט! ווען ס'ווערט אביסעל רוהיגער, ווענדעט ער זיך צו ר' יעקב מרגליות און זאגט:

— די קללות וואס דו האסט אויסגעשפראכען וועלען פאלען אויף דיין קאפ, פינסטערער פאנאטיקער און אויף די קעפ פון דיינע פערבינדעטע! מיך שרעקט נישט אייער „חרם", ווייל איך ווייס, אז מיין הארץ איז ריין און אלע אייערע ניעדריגע פערדעכטיגונגען און פער־לימדונגען זענען פאלש, שקר וכזב! איך בין געקומען, העלפען דעם יודישען פאלק! איהר זענט אבער בלינד און טויב! די קנעכטשאפט האט אייך אזוי ערניעדריגט, אז איהר קענט נישט מעהר פערטראגען דעם ליכטיגען שיין פון פרייהייט און פון האפנונג! ניעדריגע, עקליגע סקלא־ווען זענט איהר! נישט די ליעבע צו אייער פאלק און צו אייער תורה איז עס, וואס טרייבט אייך, נאר א בלינדער האס, א פינסטערע קנאה־שנאה איז עס, וואס דיקטירט אייערע מעשים! איך פרעג נישט נאך אייך און קעהר מיך נישט וועגען אייערע האנדלונגען! דו, שמעון, ביזט א שווינדלער, א פערראטהער פון דיין אייגען פאלק אלע דיינע מעשים זענען שווינדעל און בעטרוג!...

דער פאנאטיקער שמעון לאזט דעם הערצאג נישט ווייטער רעדען, ער רופט מיט כעס:

— טערטעט דעם פערראטהער! מאכט שטום זיין מויל, וואס לעסטערט נאט אין דיעזען הייליגען ארט!

שוין ווארפען זיך שמעון און עטליכע זיינע חברים מיט זייערע שטעקענעס אויף דון יוסף הנשיא. אבער די רבנים שטעלען זיך זיי א קעגען און לאזען זיי נישט פערגיעסען קיין בלוט, אין דער מינוט עפענען זיך ווידער די טהירען פון דער שוהל און עס שטירצען אריין טיר־קישע זאלדאטען מיט אויסגעשפייטע שווערדען, געפיהרט פון דונא גראציא און א טירקישען אפיציער.

דונא גראציא האט געוואוסט, וואס עס ערווארט איהר דון יוסף אין שוהל, זי האט זיך איבערדעם פאר־געזעהען און געבעטען ביים מארינע־מיניסטער, ער זאל איהר געבען א קאמפאניע זאלדאטען, כדי אים נויטהיגען פאל צו קענען שיצען זיין לעבען. זי איז געשטאנען נישט ווייט פון דער שוהל און זעהענדיג דעם פאנאטיקער שמעון מיט זיין חברה דארטהין אריינשטירמען, איז זי באלד געקומען מיט איהרע זאלדאטען העלפען דעם בע־דרענגטען.

די יאנטשארען האבען די גאנצע מענגע צוריקגע־דרענגט און פערטריבען, דער פאנאטיקער שמעון קריצט מיט די ציינער, אבער ער קען זיך נישט העלפען! ר' יעקב מרגליות שטעהט נאך נעבען ארון־הקודש מיט'ן ספר־תורה אין דער האנד, אבער קיינער קימערט זיך נישט וועגען איהם. די איבריגע רבנים האבען זיך צוריקגעצויגען אין א ווינקעלע און געקוקט מיט פערביטערטע הערצער אויף'ן ווילדען שקאנדאל, וואס די פאנאטיקער האבען ארויס־גערופען.

שווייגענד פערנייגט זיך דון יוסף הנשיא פאר די רבנים, און נעהמט ארוים אין בעגלייטונג פון זיין מוהמע פון דער שוהל. די יאנטשארען רינגלען זיי ארום און פיהרען זיי אפ ביז צו זייער פאלאסט.

דון יוסף הנשיא איז זעהר בלאס און אויפגערעגט, אבער זיין האלטונג איז שטארק און נישט־געבויגט. ער ווייסט נאך נישט, וואס עס ערווארט איהם אין דער היים.

ווען ער איז אהיים־געקומען, טרעפט ער זיין הויז לעער... לעאנארא איז פערשוואונדען, און קיין מענש ווייסט, וואוהין...

(פארטזעצונג קומט).

מענשען־לייכטן אין האטעל.

אין בודאפעסט האט מען דיעזע טעג דעמאלירט אנ'אלט האטעל. ווען מען האט אויסגעגראבען דעם פוס־באדען פון א פארטערצימער האבען ארבייטער געפונען אונטער דער פאדלאגע צוויי מענשען־לייכען, וואס אויף זייערע שקעלעט זענען צו דערקענען די שפורען פון גע־וואלטזאמע פערלעצונגען.

לויט ערצטליכער בעהויפטונג ליעגען די לייכען שוין דארט בערך 35 יאהר און די פאליציי איז איצט הוקר־ודורש, אויב עס איז נישט דערמילט אין דער געגענד געשעהען עפיס א פערברעכען.

מיר ברענגען אין אונזער היינטיגער נומער א אריגינעל בילד, פארשטעלענדיג דעם מאמענט, ווען די ארבייטער געפינען ביי זייער ארבייט די מענשליכע לייכען.

א פיערפאכע מערדערין.

אין וויען איז פערהאפטעט געווארען די וויטווע אננא קובאווסקא אונטער דעם פערדאכט, אז זי האט 4 מענשען ערמארדעט.

די קובאווסקא פלעגט צו פערמיעטהען אין איהר וואהנונג צימער פאר פרעמדע מענשען און עס ליעגט פאר דער חשד, אז זי האט עטליכע פון זיי אריבערגע־שיקט אויף יענער וועלט, כדי צו בעקומען זייער פער־מעגען.

ארויסגעקומען איז די מעשה, ווי געוועהנליך, דורך א צופאל, די פאליציי האט פערהאפטעט א בעקאנטען איינברעכער הלאסני, וועלכער האט געוואהנט ביי דער קובאווסקא און ביי דער אונטערזוכונג האט הלאסני דערצעהלט פערשיעדענע מעשיות, ווי אזוי די קובאווסקא פלעגט בעהאנדלען איהרע צימער־מיעטער, כדי זיי וואס גיכער צו מאכען דעם סוף. אויך איהם האט זי געוואלט פערניכטען, נאר ער האט זיך נאך רעכטצייט'ג געכאפט.

די איינצעלהייטען פון דער גאנצער מעשה זענען נאך נישט גענוי בעקאנט, אויפיעל ווייסט מען, אז אים לעצטען יאהר אליין זענען נאך איינאנדער געשטארבען דריי פערזאנען, וואס האבען געוואהנט ביי דער קובאווסקא. אויך מיט א יאהר פריהער זענען געשטארבען צוויי פון איהרע לאקאטארען...

די אונטערזוכונג וועט ארויסווייזען די סודות פון אלע דיעזע פערשטארבענע; ס'איז מעגליך, אז מען וועט זיי מוזען אויסגראבען און די לייכען אונטערזוכען, כדי ארויסצוגעפונען די אורזאכע פון זייער טוידט.

מערקווירדיג איז בלויז, אז דעם בעצירקסארצט, וואס דארף אונטערשרייבען יעדען טוידטען־צעטעל, איז עס נישט אויפגעפאלען, וואס ביי דער קובאווסקא שטאר־בען אויס די לאקאטארען איינער נאכ'ן אנדערן און ער פלעגט די צעטעל אונטערשרייבען אהן שום טענות.

ווי ווייט די גאנצע זאך איז נאך נישט אויפגע־קלערט, הערשט דאך אין וויען א גרויסע אויפרעגונג ביי דער בעפעלקערונג, אז אין מיטען שטאדט האט עקזיסטירט אזא „טויטען־קווארטיער", און אז א פרוי, וועלכע איז שוין עטליכע מאל בעשטראפט געווארען וועגען פערשיעדענע בעטריגערייען, זאל קענען דורך יאהרען טרייבען איהר שעדליך וועזען און אומברענגען מענשען, כדי צוצונעהמען זייער פערמעגען, און קיינער זאל זי דאבי נישט שטערען.

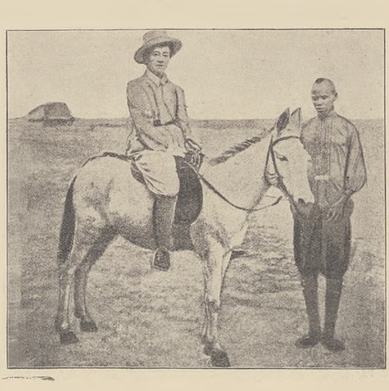

א פרוי, אלס אפריקא־רייזענרע: די פרוי קאברא, וועלכע האט דורכגעקוועהרט גאנץ אפריקא.

פירסט איילענבורג אין באד גאסטיין

די קובאָווסקא, וואָס איהר בילד ברענגען מיר אין אונזער היינטיגער נומער, איז פערהאפטעט געוואָרען, לעת־עתה לייקענט זי אב יעדע שולד.

מיניסטער־קריזע אין עסטרייך.

אין עסטערייך איז דיעזע וואָך אויסגעבראָכען א קליינע מיניסטער קריזע, וועלכע איז אָבער באַלד ערלעדיגט געוואָרען.

די פערהעלטניסע אים פּאַרלאַמענט האָבען זיך אַזוי ענטוויקעלט, אז עס שטעהען זיך א קעגען צוויי

פינאנצמיניסטער דר. בילינסקי.

גרופּען: פון איין זייט די רעגיערונגספּאַרטייען: די קריסטליך־סאָציאַלע, די דייטשען, די פּוילען און די איטאַליענער; פון דער אַנדערער זייט די סלאַווישע אוניאָן (טשעכען, סלאָווענען, קראָאַטען), די סאָציאַלדעמאָקראַטען, די רוטהענען און די ציאָניסטען. מעהר־ווייניגער זענען די ביידע גרופּען גלייך שטאַרק און די דיפערענץ צווישען ביידע בעטרעגט קוים עטליכע שטימען.

די רעגיערונגס־מאַיאָריטעט איז נאָך דאַזו געשוועכט, ווייל די פּוילישע פאָלקס פּאַרטיי, וועלכע געהערט צום פּוילען־קלוב, איז קעגען דעם צוזאַמענגעהען פון פּוילען־קלוב מיט די דייטשען און ביי וויכטיגע אבשטימונגען ציעהט זי זיך צוריק פון דער אָבשטימונג. אַזוי אַז עס פעהלען די רעגיערונגספּאַרטייען 18—20 שטימען.

דער טשעכישע מיניסטער דר. זאַטשעק.

פאַריגע וואָך איז געוועזען אויף דער טאָגעסאָרדנונג דער אנטראַג וועגען ערטהיילונג דער רעגיערונג דאָס מיסטרויען, ווייל זי האָט צוגעלאָזט, עס זאָל אין באָסניען פּריווילעגירט ווערען א אונגאַרישע אַגראַרישע באַנק, דורך וואָס נישט בלויז די דאָרטיגע בויערן וועלען געשעדיגט ווערען, נאָר אויך די אונגאַרן וועלען ווערען די „פּריצים“ אין לאַנד און עסטערייך וועט דאָרט נאָר נישט האָבען.

וואָלט דער אנטראַג אָנגענומען געוואָרען, וואָלט דאָס גאַנצע מיניסטעריום געמוזט רעזיגנירען. די מיטגליעדער פון דער פּוילישען פאָלקספּאַרטיי האָבען אָבער ערקלערט, אַז זיי וועלען בשום אופן נישט שטימען מיט די רעגיערונגספּאַרטייען אין אַזוי ווי לויט רעט שטאַטוס פון פּוילען־קלוב טאָרען זיינע מיטגליעדער נישט שטימען געגען א בעשלוס פון קלוב, וועלען זיי זיך ענטהאַלטען פון דער אָבשטימונג. אויף דעם אופן איז די רעגיערונגס־גרופּע געשוועכט געוואָרען און ביי עטליכע וויכטיגע אָבשטימונגען האָט די אָפּאָזיציע בעקומען די מאַיאָריטעט.

עס זענען געפיהרט געוואָרען לענגערע אונטערהאַנדלונגען, מען האָט געצעהלט יעדע שטימע און ס'האָט זיך אַרויסגעשטעלט, אַז ווען אַלע מיטגליעדער פון דער רעגיערונגס־גרופּע וועלען אָבשטימען (חוץ פון דער פּוילישער פאָלקספּאַרטיי), וועט זיין שטימען־גלייכהייט.

איז אָבער דאַזו פאַרהאַנען אַן־עצה. 5 מיניסטער זענען צוגלייך מיטגליעדער פון רייכס־ראַטה און אויב אויך זיי וועלען אָבשטימען וועט די רעגיערונג בעקומען אַ מאַיאָריטעט פון 5 שטימען. עס איז איבערדעם בעשלאָסען געוואָרען, אַז די 5 מיניסטער זאָלען זיך בעטהייליגען ביי דער אָבשטימונג.

צווישען די 5 מיניסטער געפינט זיך אויך דער פערטרויענסמאַן פון די טשעכען, דר. זאַטשעק, און די טשעכען, געוואָהר ווערענדיג פון דער מעשה, האָבען איהם אויפגעפאָדערט, ער זאָל זיך אָבהאַלטען פון דער אָבשטימונג קעגען זיי. דער מיניסטער אָבער האָט געענטפערט, אַז מען האָט זיך צו איהם געווענדעט צו שפּעט, ער האָט זיך שוין פריהער פערפליכטעט, צו שטימען פאַר דער רעגיערונג אין מוז האַלטען וואָרט. נאָר אויב די טשעכען זענען נישט איינשטימיג מיט דעם וועט ער רעזיגנירען.

וכך הוה. אַזוי איז אויך געשעהען. ביי דער אָבשטימונג האָט די רעגיערונג בעקומען 5 שטימען מאַיאָריטעט, די שטימען פון די 5 מיניסטער. דר. זאַטשאַק אָבער האָט דעם אַנדערן טאָג רעזיגנירט.

דער קייזער האָט די רעזיגנאַציע נישט אָנגענומען און אויסגעדריקט זיין וואונש, אַז די איצטיגע רעגיערונג זאָל ווייטער בלייבען אויף איהר פּלאַץ. דאַמיט איז די קליינע קריזע ערלעדיגט.

אָבער די פערהעלטניסע זענען נאָך נישט קלאָר; דער פינאַנצמיניסטער דר. בילינסקי, וואָס האָט פערשולדעט דעם גאַנצען סכסוך דורך זיין צושטימען צו דעם פּריווילעגירען פון דער אונגאַרישען באַנק, בעזיצט אים רייכסראַטה זעהר פיעל געגנער און ס'איז א ספק, אויב ער וועט זיך קענען לאַנג האַלטען אויף'ן בענקיל.

בכל־מכל־כל.

(זענען יודען א פאָלק? — ר' בנימין פיינ'ס טראַגישער טויט — „לא עם אנהני כי אם עדר).

„לא עם אנחנו, כי אם עדר“, „מיר זענען נישט קיין פאלק, נאר א טשערעדע“ — אַזוי האָט געזונגען איינער פון אונזער נאַציאָנאַלע דיכטער.

און ער האָט רעכט! מיר יודען זענען נישט קיין פאלק, נאר א טשערעדע שאף, וואָס נעהט וואוהין דער פאסטוך פיהרט זיי, נישט פרעגענדיג אויב דער פאסטוך איז זיי טויג אָדער נישט!

„מיר זענען אַ פאָלק אהן א לאַנד!“ הערען מיר זייט יאהרען שרייען, די ציוניסטען ווילען ארץ־ישראל, די טעריטאָריאַליסטען שרייען א טעריטאָריע; קירענאיקא, מעזאָפּאָטאַמיען; דוד טריעש וויל אונז פיהרען קיין ציפּערן, קיין על־אַ־ש...

אָבער די גאַנצע „מיה איז אומזיסט! מיר זענען נאָך קיין פאלק נישט; מיר האָבען נישט די קריטעריע, וואָס אַ גרופּע מענשען בעדאַרף האָבען, כדי גערעכענט צו ווערען פאַר אַ פאָלק!

נישט די וויסענשאַפטליכע מיינען מיר; דער גאַנצער ויכוח פון די עטהנאָלאָגען, און געשיכטספאָרשער, אויך מיר זענען א ראַסע, א נאַציאָן אָדער בלויז א רעליגיאָנסגעזעלשאַפט, איז גלייכגילטיג. די מאָראַלישע קריטעריק פעהלען אונז: מיר האָבען נישט דאָס מאָראַלישע רעכט, אונז צו רופען אַ פאָלק, ווייל מיר פערשטעהען נישט אונזערע אייגענע פאָלקס־אינטערעסען!

פערפאַלגט און געהעצט איבעראַל, קריעכען מיר נאָך צו אונזערע שונאים און שטאַפען זיי מיט אונזער געלד! דעם איינענעם ברידער, דעם קופמאַן, דעם האַנדווערקער, דעם אַרבייטער לאָזען מיר פערהונגערן — און דעם דם־שונא האַרעווען מיר מיט אונזער פּראַצע... הייסט דאָס זיין א פאָלק!

וויעפיעל טויזענדער, הונדערטטויזענדער, יא מיליאָנען שפּענדען וויר פאַר אַלע נאָר מעגליכע פרעמד־נאַציאָנאַלע צוועקע, און ווי ווייניג געבען וויר פאַר אונזערע אייגענע צוועקע! הייסט דאָס זיין א פאלק!

אפילו אין אַנגעלעגענהייטען, וואָס זענען נוגע צו אונזער רעליגיאָן, קריעכען מיר ליעבער צו אַנדערע, צו פרעמדע!

א גרויסע, הייליגע מצוה האָבען מיר, מצות אתרוג, „ולקחתם לכם — משלכם“ הייסט עס אין אונזער תורה און אין אונזערע הייליגע ספרים. אָבער מיר שטופען אַריין יאָהר־יעהרליך 3 מיליאָן קראָנען צו די בייזע יונים, צו די גריעכען פון קאָרפו, וואָס האָבען ערשט נישט לאַנג געטרונקען אונזער בלוט!

עס העלפען נישט קיין דרשות, קיין הכשרים, קיין רעקלאַמען, קיין אַרטיקעל, קיין רעדען און בעטען, עס העלפען נישט קיין טענות, אַז אויך אין ארץ־ישראל זענען פערהאַנען אתרונים, שענערע, כשר'ערע, ריינערע פון די קאָרפוער ממזרים! ניין, אונזערע יודעליך ווילען „פּרי עץ הדר“ דוקא פון קאָרפו! דריי מיליאָן יאָהר־יעהרליך געבען דוקא צו די גריעכען — הייסט דאָס זיין א פאָלק!

און ווען עס טרעפט זיך א יוד א אידעאַליסט, וואָס וויל דוקא די דריי מיליאָנען ברענגען קיין ארץ־ישראל; ווען עס טרעפט זיך א ר' בנימין פיין וואָס אַרבייט אַוועק 20 יאָהר מיט נויטהשוויים כדי צו בעוועגען כלל־ישראל צו קויפען ארץ־ישראל אתרונים — וואָס איז דער שכר פון זיין אַרבייט? —

א רעוואָלווער־קוגעל אין קאָפּ!

וועמעס קרבן איז ר' בנימין פיין? א קרבן פון זיין אידעאַליזמוס? א קרבן פון זיין איבערגעשפּאַנטהייט? — ניין! א קרבן פון דער קינדישען מיינונג, אַז די יודען זענען א פאלק און מוזען פערשטעהען זייערע איינענע אינטערעסען!

די יודען א פאלק! — א נאַרישער געדאַנק, א בבא־מעשה פאַר קליינע און גרויסע קינדער!

ס'איז א ליגען! „לא עם אנחנו, כי אם עדר!“ א טשערעדע זענען מיר, וואָס נעהט דאָרטהין, וואוהין דער פאסטוך, דער פרעמדער פאסטוך פיהרט זיי אפילו ביז אין טיעפען גרוב אַריין!

ר' בנימין פיין האָט געגלייבט, אַז זיינע ברידער זענען א פאלק! זיינע עלענדע יתומים וועלען שוין דעם גלויבען נישט האָבען! זיי זעהען שוין דעם אמת!

מיר זענען א פאלק? בוודאי! מיר האָבען א קאָנגרעס, א קאָלאָניאַל־באַנק, א נאַציאָנאַלפאָנד, א פאַלעסטינא־פעראיין, א יודישען קלוב, פעדעראַציעס, ארגאַניזאַציעס, קאָמיטעטען און קאָמיטעטען!

אבער איין איינציגען ר' בנימין פיין, וואָס וויל דאָס אידעאַל פּראַקטיש פערווירקליכען, בלייבט נישט איבעריג ווי די קאַלטע קויל פון א רעוואָלווער!

לא עם אנחנו כי אם עדר!...

בן—לאה.

האָף
פאסטא דא בוציקוו — יעסט נאילעפשא מארקא.
פאסטא דא מעטאלי — אוזנאנא פרועז פאוואַגי פאַכאוועּ.
זשאנדאַיץ וושענדזשיע וויראָזשניע טילקא וויראַכו ז נאפיסעם פירמי
S. HOF W KRAKOWIE

מענדעלע מסור.

(א טיפ פון באס)

א הויכער א דיקער, מיט א גראבען בויך, א רויט פנים און א פעטען קארק, מיט קליינע פאה'לעך, א געשוירען בערדיל און א פאר שווארצע קלוגע אויגען — אט אזוי זעהט אויס מענדעלע מסור.

די קליידונג זיינע איז יודישליך ביז צום קאפ. אויפ'ן קאפ אבער טראגט ער א גרויסען טוכענעם קאסקעטיש. און אונטער דעם קאפעלוש, גרויסע געדעכטע נישט צוגעקעמטע האהר.

דאס לעבען זיינס איז א חידוש. עס קען זיך קיין מענש ריהמען, אז ער האט איהם געזעה'ן א מאל עסען. דאנענען אבער טרינקען הערט ער נישט אויף א מינוט אין טאג. ארום זיעבען א זייגער אין דער פ"יה, קען מען איהם שוין ט'עפען אין שענק ביי א גלאז ביער אויפ'ן ניכטערנעם מאגען. א שעה שפעטער אין די פוילישע "קולקא ראלניטשעי" ביי א גלעזיל וויין און אזוי א גאנצען טאג.

פון וואנען ער ציהט די תזונה, ווייסט אויך קיינער נישט. פיהרט נישט קיין געשעפטען, האט נישט קיין מלאכה. דאס הייסט, מ'דערצעהלט אפילו אז ער איז געווען א מאל א שניידער, און דוקא א גוטער שניידער. געהאט נאלדענע הענד. נור אזוי ווי מ'האט איהם אסענטירט ביי די דריטע קלאס אויף צוויי חדשים, האט ער אוועקגעלעגט די מלאכה און אנגעהויבען מסר'ן אלע בעל-הבית'ישע קינדער, און פון דעמאלט אן טאקע הויבט זיך אן זיין קאריערע אלס שטאדט-מסור.

ער האט אפילו נאך איין אומנות "ווינקעלשרייבעריי" און האט א מאל דאבייא א שעהן פערדיענסטעל. נאר דאס גאנצע עסק ארום און א־ום, קען מען זאגען, טראגט איהם נישט מעהר ווי אויף "פאטאריקאס". וואס ער לאזט נישט ארויס א גאנץ־געהענדיגען טאג פונ'ם מויל.

פיהרען פיהרט ער זיך נאר ברייטליך, אי אין שטוב אי אויף דער גאס. נעמט אנ'אורח און קויפט לייטישע פיש אויף שבת, און גיבט א ס'טרעפט זיך א נדבה הנונה אויך.

פון וואנען? פון וואס? דאס ווייסט קיינער נישט.

מען מורמעלט אפילו שטארק אין שטעדטיל. באשר ער האנדעלט מיט נישט כשר'ע זאכען, פרעסט ביי מענשען געלד, דראהענדיג, אז פאלס מ'וועט נישט געבען, מסר'ט ער. אויף געווים אבער איז דאס איז זיין מקור-פרנסה ווייסט מען נישט. וואי'ין מכה-נפשך, אז דאס מומלען לגמרי אויסגעטראכט? איז דאך נישטא וואס צו וויסען. אלא יא? די מעשה איז אמת, האבען וויעדער די געבערס מורא מגלה-סוד צו זיין, ער זאל טאקי נישט מסר'ן. און מסר'ן א יוד און מבל-שכן ביי מענדעלען איז פון די קליינע תורות. פא־האן ביה ביי יעדען אנ עברה'לע. אז נישט עפיס נאר ממשות'דיגעס איז: א נישט-געצייכענטע וואג, א פערזשאווערטע ליקע, א פערקנייטשטע קוויט, און א נישט-צוגעדעקטער זאק מעהל, וכדומה, און היינט'זשע ערשט עניני-שמייער.

און אוא מין פראסטע מסירה'לע, נעהט ביי מענדעלען כלאחר־יד. מיט די זשאנדארען און מיט די פינאנצען, איז ער ווי מען זאגט א גאנצער שמעלקע, א "פאן-בראט". טרינקט מיט זיי אינאיינעם, שפיעלט מיט זיי א "מאטשקא" און פערליערט א מאל בכיון א פאר זעקסער אויך... און נאר א גלעט אין די פלייצעס און א ממזר'שען ווינק מיט די אויגען — און אך און וועה איז שוין דעם, וואס האט מיט איהם רערטשעפעט.

מיט זיין ווייב האט מענדעלע נישט קיין נוט לעבען, די קינדער אבער האט ער ליעב אהבת-נפש. און ט'עפט זיך, אז א קינד איז איהם עפיס נישט "מיט אלעמען", נעהט ער ארום גאנצע טעג ווי א דערשלאגענער, רעדט נישט צו קיינעם, און פערגעסט אפילו צו חאפען א גלאז ביער.

זאל ווער עפיס האבען א וואזשנע ספראווע אין געריכט, איז מענדעלע דער ערשטער וואס איז איהם מודיע יעדען טאג ווי דער עסק שטעהט. צו גוט צו שלעכט. — און אז חלילה שלעכט, ווייסט שוין מענדעלע אלעמאל פון א שטיקעל עצה, ווארין לאמיר זיך נישט נארען, דאס גאנצע געריכט מיט די קאנצעליסטען און מיט די שרייבערס ליעגען דאך ביי איהם אין קעשענע. מיט וואס? מיט וועלכען? ווייסט מען אפילו נישט. מ'ווייסט אבער אז ס'איז אזוי.

מענדעלע איז אויך א חסיד. וואס ווערד די כפרה נאכ'ן רבי'ן, און האט ליעב אנ'אמת'ן עהרליכען יוד א בטלן מיט רבינו־תם'ס תפלין אהבה עזה. נאר באופן אז ער איז א דלפן. נאך אזא מאדע יוד. לאזט זיך איהם פשוט אויס דאס הויות.

ער האט אויך ליעב דעם כלל-ישראל, און מיינסטענס, ווען ער שכור'ט זיך אן צווישען יודען בשעת קולטוס-וואהלען, דעמאלט קען ער זיך פלי'צים צוויינען אויפ'ן קול. אויף דעם חסרון פון יודישען אחדות, און בעטען מיט פערגלייזטע אויגען, אז דער אויבערשטער זאל העלפען ס'זאל זיין אהבת-ישראל. יודען זאלען זיך ליעב האבען, אבער טאקע אמת'דיג ליעב האבען.

בכדי מענדעלען בעסער צו כאראקטערזירען, קען מען זאגען, אז ער איז א מערטירער וואס איז זיך מוסר נפש צו זיין אנ'אכזר, אדער רייזטליכער געזאגט, א מענש מיט א ווייך פיהלענד הארץ, וואס האט זיך צוליעב א נקמה־אקט געמאכט פאר זיין לעבענס-אויפגאבע צו דערשטיקען זיין מענשענגעפיהל... זיין רחמנות, קענען־איבער זיינע שונאים די נגידים. און דאך געלינגט איהם זיין מסירת-נפש נישט אלעמאל.

* * *

ארויסגעקומען איז דאס ווען געמיינדעראטס-וואהלען, וואו מענדעלע האט קאנדידירט. און געהאט גוטע שאנצען, מחמת יעדער האט פאר איהם מורא געהאט, כידוע. נור ר' יוסל'ע ראפאפארט, אן'ערלעכער יוד א גביר האט געארבעט מעשים, און זיך געלאזט קאסטען א הויך רב, אז מענדעלע מסור זאל נישט זיצען ביי איין טיש מיט איהם — און אויסגעפיה'רט.

דעמאלט האט מענדעלע מסור פערגעסען אן אלע נגידים, און גענומען זיך פיהרען א מלחמה כבדה מיט ר' יוסל'ן. קודם כל איהם געלאזט אסענטירען זיינע ביידע זוהן, אמת'ע תכשיטים בני־תורה, קאליע געמאכט איהם א שידוך מיט א טאכטער און אנגערעדט פויערים מאכען ר' יוסל'ען א שטראפאנציינע ווענען וואוכער, פאר וועלכער ר' יוסעלע טאקע איז אבגעזעסען זעקס חדשים ארעשט.

זיין בעסטיאלישער נקמה-נייסט האט זיך אבער נאך נישט געקיהלט. איהם האט זיך געדאכט ער איז נאך נישט יוצא. ער האט געזוכט געגרובעלט עפיס נאך שארפערס שטעכענדיגערס. ער האט געזוכט אזא מין נקמה, אז ס'זאל זיין פערבונדען מיט שאנד. ר' יוסעלע דער שעהנער יוד זאל זיך שעהמען די אויגען ארויסצווייזען.

און פלוצ'ים אין א שעהנעם מיטוואך, האט ר' יוסל'ע געקריגען אנ'.אקט אסקארזשעניא" פון זיינם א פיהרערדינער נוישער ריענסט, ווענען נאר א מיאוס'ע זאך...

ר' יוסעלע האט זיך געראנגעלט, געוואלט מיט געלד אבווישען דעם בלבול. געשפ־יצט מיט טויזענדער, ס'האט אבער גאר־נישט געהאלפען, און דערצו האט ר' יוסעלע באנקראטירט...

און דא האט זיך אנגעהויבען א פ־יש ־אנגלען מיט די בעלי־חובות, א געפעהרליך איבערשפאנען פון די נערוועז, א פערצוויפעלט איבערשטרענגען פון די כחות צו בלייבען ביים כבוד, און ר' יוסעלע האט אנגעהויבען פון טאג צו טאג ווערען אומעטיגער... צוגעלענטער... אין איז חסר־דעה געווא־ען...

און אז מענדעלע מסור איז אין א פ־יה־מארגען געשטאנען אין גאס, גרייט ווי געוועהנליך אנצוהויבען זיין שעגדליך טאגע־ווערק, און דערזעהן פלוצים ר' יוסל'ען ארומלויפען א נאקעטען מיט צושויבערטע האהר אין א צוקראצט פנים... איז איהם א שוידער דורכגעלאפען דורך'ן לייב. זיין פערלייקענטער "מענש" האט אין איהם אנגעהויבען פלוצים ערוואכען, ער האט חרטה געהאט... שרעקליך ביטער חרטה געהאט... און ער האט זיך פערגנב'עט אין א שכנ'ס הויז אריין, פערדעקט דאס פנים מיט ביידע הענד, און געוויינט ווי א קליין קינד, מיט אמת'ע עה־ליכע ט־עהרען...

פעלשטין. — אלעזור בערנשטיין.

מאדערנע ליעבע.

אסתר קלוויטש געווידמעט.

Wenn die Lippen «Ja» sagen,
dann befrage noch die Augen!
Hilarius.

ער איז געווען א יונגער בחור. וועלכע האט כמעט קיינע זארגען געהאט. דעם מענשען איז אבער ווי בעוואוסט, קיינמאל נישט בעשערט נאנ'ן רוהיג צו לעבען, און אויך אויף זיין בלאססליכען, מיט גאלדענע זונן־שט־אהלען לייכטגערויטעלטען פנים איז געווען אויסגעגאסען א פאעטישע דאנה. זיין פערלאנגען איז געווען: היוראטהען א פ־יילין, וועלכע איז ווי א ווייסער פאפיער־בלאטט ריין פון וועלכע ס'איז וועלטערפאהרונגען... ער האט נישט געזוכט וואס לאכט און טאנצט. ער האט נישט פערלאנגט וואס בלאנקט און גלאנצט. נור זיין איינציגער אידעאל: ריין ווי דער ערשט געפאלענער שניי.

נאטירליך אזוינע כלות טרעפען זיך זעלטען, כמעט זעלטענער ווי פרישע אייער אין שטאדט אדער אפילו ווי אמת'ע טאלענטען צווישען אונזערע יעצטיגע שריפטשטעלער... אנדערע פ־יילינס האבען נאר פיר איבריג געהאלטען זיך אלס א ריינעם בלויען הימעל פאר־צושטעלען, ביי די אנדערע וועלכע האבען דאצו העוה געהאט האט זיך תיכף פלעקען בעוויזען...

לסוף האט ער מיט א נאיווע מיידעל בעקאנטשאפט געשלאסען.

קענענדיג די קריסטאל-קלארע נשמה פון איהר פאטער האט ער געגלויבט, אז "דער אפפעל פאלט נישט ווייט פון בוים".

דאך אום זיכער צו זיין איינגאנצען און כדי צו וויסען אויב זי הארמאנירט מיט זיין פראגראם האט ער זי ערנסט געפרעגט: "האסט דו ווען ועמען געליעבט?"

"קיינעם. ביי מיין לעבען!" איז געווען איהר תשובה.

באלד אבער איז ער ערפאהרען אז איהר תשובה איז פאלש געוועזען, ער האט אפילו די נאשער פון די געפאכטע ליפען ענדעקט...

"און דו האסט געשווא־ען, אז דו האסט נאך קיינמאל געליעבט"? האט ער איהר איינמאל שטעכענדיג אויסגערעדט.

"און איך האב נישט פאלש געשווא־ען", האט זי שעלמ'יש געענטפערט. "איך האב באמת קיינעם געליעבט, מאן האט מיך נור געליעבט"...

ער איז מיט אראבגעלאזטע אויגען געבליעבען שטום. דאן איז איהם קלאר געווארען די פאליטיק: א פ־יילין דארף מען נישט פרעגען: "האסט דו געליעבט". נור — "האט מען דיך געליעבט?"...

די פס'כאלאגיע פון דער מאדערנער ליעבע: בעת זי זאגט צו איינעם "איך ליעב דיך", דענקט זי דאן וועגען א צווייטען, וואר־פט בשעת מעשה אנ'אויג אויף א דריטען און האט נאך אין מאגען א פיערטען!...

ווילנא. — ה"י מנידים.

אין פאבריק.

ווען דער טאג ענדעדט זיין פאסט און איהם טאר־טרעט די שטומע פינסטערע נאכט, ווען די וועלט א מידע רוהט אפ פון טאג שווערע אר־בייט, ענדערן אויך זייער פאסט די ארבייטער פון מאס פאבריק.

עס הערט זיך א פייף ווי ער וואלט זיך בגוואלד ארויסגעריסען, דערנאך זעהען זיך טונקעלע, פארויבערטע שאטענס ארויסקומען פון פאבריק און פערשווינדען אין די נאהענטע קליינע שמוציגע געסלעך, וועלכע שלינגען איין אלע ווי א ים. נאר באלד דערזעהן זיך צוריק ארויסקומען אנדערע שאטענס. גלייך די קליינע געסלעך האבען נישט געקאנט אין זיך אזוי פיעל אנשלינגען און

שפּייען צוריק אויס... אומעטיגע פּוילע ווערען די שאטענס פאַרשווינדען אונטער די גראבע מויערן פון פאבריק.

אריינקומענדיג אין די ווערקשטאטען נייט יעדער צו זיין מאשין. באלד הערט זיך ווייטער דאס מורא׳דיגע קלאפּען פון די רעדער. מען זעהט נישט קיין מענשען, קיין לעבעדיגע. נאר שאטענס דרייען זיך אַרום נעבען די גרויסע שווערע האַפּטע טייפּעל מאשינען׳ ווי קליינע ביי־הילף מאשינדלעך און ערפילען אלע פערלאנגען פון די גרויסע טייפעל מאשין...

טראַ־טאַ־טאַ־ט־א־טא־טא—הערט זיך דאס קלאַפּען כסדר אויסמישענדיג זיך מיט עפּעס א לאַנגוויילעדיג ליעדעל וועלכעס עס האַפּט אונטער א צווייטער א דריטער און אין ווערקשטאַט ווערט א מין חאַאס פון קלאַפּערייען, הייזעריגע קולות, זינגערייען...

די ערשטע האלבע נאַכט אַרבייטען זיי נאך מיט געמאכטען פליים. מען ברומט אונטער א ליעדעל, אייגער פייפט אונטער עפּעס א ניגון. נאר קוים קלינגט אויס 12 ווערען אלע עפּעס מיט א מאל אומעטיג. דאס ליעדעל ווערט איבערגעהאקט. יעדער פיהלט זיך שרעקליך מיעד. מען פאלט פון די פיס. פארציעהט ווער עפּעס א ליעדעל ווערט עס באלד איבערגעריסען ווייל קיינער האט נישט אונטער. איינער קוקט דעם צווייטען אן. אויף זייערע פּנים׳ער איז צו לייענען א פראגע: „ווען וועט מען שוין אויפהערען?“ און אלס ענטפער הערט זיך דאס אונ׳רחמנות־דיגע גערויש פון די מאשינען טרא־טא־טא־טרא־טא־טא וועלכע זענען די איינציגע פילדערער אין דער נאכט־שטילקייט...

שאטענס שטעהען ביי די מאשינען און מאשינעל ווארפען זיך זייערע הענד און דער קאפּ. דאס הארץ איז נייטט מיט זיי. וויט פון דאנען, זעהר וויט...

פלוצלינג הערט זיך א קלאפּ: טראך — טראך— און דערנאך א פערשטיקטער געשריי. עטליכע מאשינען ווערען אין בלוט פערשמיערט. די רעדער שטעלען זיך תמ׳עוואטע, נישט וויסענדיג פאר וואס עפּעס...

עס קומט אריין צולויפען דער אויפזעהער, א דאקטאר. מען נעמט דעם פאַרוואונדעטען אריין אין א צווייטע שטוב.

— וואס הערט זיך — פרעגט דער אויפזעהער דעם דאקטאר.

— נאר איין האנד, די צווייטע איז אונבעריהרט...

— חכרה — שרייט דער אויפזעהער אויס — צו דער אַרבייט, די צייט שטייט נישט.

און ווייטער האט זיך געהערט דאס ווילדע קלאַפּען פון די רעדער ט־א־טא־טא־טרא־טא־טא, ט־א־טא־טא.

נתן הערצמאַן.

פון נאהנט און וויט.

טאקיאר צייטונגען רעכענען אוי׳ס דעם מיקאדא׳ס פערמעגען, אבשאצען עס אין געלד איז שווער, ווייל דער גרעסטער טייל קאפּיטאל זיינער ליעגט אין ווערטה־זאכען; גיטער, נחלאות אין טייערע חפצים. אלענפאלס קאן מען איהם רעכנען פאר איינעם פון די גרעסטע מיליאַרדערען אין דער וועלט. דאס מזומן־געלד ליעגט ביי איהם אין ווערטה־פאפּירען, וואס ברענגען איהם איין א גרויסע הכנסה, אבער דוקא אין היימישע פאפּירען, — ווי אקציעס פון פערשיעדענע אונטערנעהמונגען, וואס האבען א וויכטיגע עקאנאמישע און פאליטישע בעדייטונג פאר דער מדינה. ער פערמאגט אנ׳ערך פון 275 טויזענד שטיק פערשיעדענע אקציעס פון פערשיעדענע אקציען־געזעלשאַפטען. בסך־הכל בעטרעפען אלע זיינע פאפּירען אנ׳ערך 160 מיליאן יען (א יען איז א קארגער רובל). די קייזערליכע וועלדער זיינע בעטרעפען אנ׳ערך 500 מיליאנען. דער מיקאדא האט זיין אייגענם: 205 מיליאן אקער וועלדער און 15 מיליאן אקער לאנד. 252 פאלאצען און געביידען אין פערשיעדענע ערטער, צו זיי — 60 טויזענד אקער פארק. דאס רוב פאלאצען זענען רייך געפּוצט און געציערט, און אין זיי געפינען זיך גאנצע אוצרות מיט טייערע חפצים, קאלעקציעס אין זאמלונגען פון אלערליי זעלטענהייטען. פון דער שטאַט־קאסע בעקומט דער מיקאדא געהאלט 3 מיליאָן יען יעהרליך. די הוצאה פון הויף איז נאטירליך פיעל גרעסער, און זי שטייגט פון יאהר צו יאהר, בפרט נאך די לעצטע צייט, ווען יאפּאן איז אריינגעטרעטען אין פערבינדונגען מיט די גרויסע מלוכות פון דער ציוויליזירטער וועלט. דער הויף־מיניסטער האט פאר א יאהרען געוועזען פאַרגעשלאגען, מ׳זאל העכערן דעם קרעדיט אויף זיין מיניסטעריום. — האט זיך דער מיקאדא אבגעזאגט .צוליעב דער שווערער לאגע פון די פינאנסען אין לאנד.

— אין איינער פון די בודאפּעסטער גאסען האט זיך אבגעשפּיעלט א שרעקליכע סצענע. פון א פענסטער אויף דעם צווייטען שטאק האט זיך אראבגעוואָרפען א גרייז־גרויע 96 יעהריגע זקנה און אין מיט צערשמעטערטע גליעדער געבליבען ליגען פאר די הונדערטער שרעקענער־פולטע פערזאמעלטע. די פרוי איז געוועזען אַן אלמנה נאך דעם סוחר שמואל דייטש. איהר עדשיטערנדע טאט האט זי בעגאנגען מחמת גרויסע צרות, וועלכע זי האט אין דער לעצטער צייט דורכגעלעבט: עס איז געמליך נישט לאנג געשטארבען א זוהן איהרער (א בן־שבעים) און פון א צווייטען זוהן (שוין אויך א זקן) וועלכער איז אין אמעריקא האט זי שוין לאנג נישט געהאט קיין ידיעה, און האט דארום אויך גערעכענט אז ער איז שוין נישטא. פער גרויס הארצווייטאג נאך די קינדער האט די זקנה געזוכט דעם פריי־ווי־סיי נישט וויטען טויט.

א פּרעמיע פאר אונזערע אבאנענטען!

א רייזע קיין ארץ-ישראל

איז דאס אידעאל פון יעדען יוד! יעדען יוד וויל זיך בעזוכען דאס היילינע לאַנד. וואו דאס יודישע פאלק האט פערלעבט זיינע בעסטע יאהרען, זיין גליקליכע פערגאנגענהייט. און וואו עס ליעגט אויך די צוקונפט פון כלל־ישראל. דאַרט וואו יעדער שטיין, יעדער בערג און יעדער טהאל איז פול מיט היסטאַרישע זכרונות פון אונזער געשיכטע און פון אונזער טראַדיציע.

ביי די איצטיגע פּאַרטיגעשיטענע פערקעהרסמיטעל איז אזא רייזע נישט מעהר פערבונדען מיט בעזונדערע שוועריגקייטען, ווי אין אלטע צייטען; זי איז פיעלמעהר א פערגניגונגס־רייזע אין אמת׳ן זין פונ׳ם וואַרט. פערגניגונגס־רייזע פאַר׳ן גייסט און פאר׳ן גוף.

און עס מעהרט זיך אויך אין דער לעצטער צייט די צאהל פון די־יעניגע וואס פאהרען קיין ארץ ישראל, בעזוכען די היילינע ערטער פון דער פערגאנגענהייט. און די יודישע קאלאניעס, די הערליכע בילדער פון דער צוקונפט.

די „יודישע אילוסטרירטע צייטונג“, וועלכע האט אין דער קורצען צייט פון איהר בעשטעהען געוואונען אזוי פיעל פריינד אין אנהענגער צווישען יודישען לעזע־פובליקום, וויל אויסדריקען איהר דאנקבארקייט פאר דיעזע אנהענגליכקייט, אויסשרייבענדיג אלס א בעזונדערע פרעמיע פאר איהרע יעהרליכע אבאנענטען

א בחנמ׳דיגע רייזע קיין ארץ ישראל און צוריק.

דאס רעכט אויף דיעזער פרעמיע האבען אבאנענטען, וואס אבאנירען דאס בלאט דירעקט ביי דער אדמיניסטראציע אויף א גאנץ יאהר און צאהלען איין דעם פולען אבאנעמענטס־פרייז.

יעדער פון דיעזע אבאנענטען בעקומט א לאז מיט א נומער, אין א בעשטימטען דאטום, וועלכעס וועט שפּעטער בעקאנטגעגעבען ווערען, וועט שטאטפינדען א ציעהונג, און וועמעס לאז ס׳וועט געווינען, דער וועט בעקומען בחנם א

רייזע־קארטע קיין ארץ־ישראל און צוריק פון זיין וואהנארט אויס.

די קארטע וועט נישט האבען קיין בעשרענקטע צייט. מען וועט אויף איהר קענען פאהרען ווען מען וועט וועלען; זי וועט אויך נישט זיין אויסגעשטעלט אויף א בעשטימטען נאמען; מען וועט זי קענען אבטרעטען וועמען מען וועט וועלען.

די רייזע וועט זיין אין עסטעררייך־אונגארן דורך טריעסט, אין רוסלאנד דורך אדעס, אין רומעניען דורך קאנסטאנצא, אין אנדערע לענדער דורך דעם האפען, וואס איז אם נאהענסטען צום וואהנארט פון דעם געוואונער פון לאז.

די פערלאזונג וועט געשעהן עפענטליך, אונטער טהיילנאהמע פון בעקאנטע יודישע פערזענליכקייטען. יעדער אבאנענט וועט אויך האבען דאס רעכט, צו זיין אנוועזענד ביי דער ציעהונג, וואס איהר צייט וועט רעכטצייטיג בעקאנט געגעבען ווערען אין אונזער צייטונג.

דאס רעכט אויף די לאזע האבען אויך די ביזהעריגע יעהרליכע אבאנענטען. דיעיעניגע, וואס האבען דאס בלאט אבאנירט בלויז אויף א פיערטעל אדער א האלב יאהר, קענען איצט צוצאהלען דעם רעשט און זיי וועלען עבענפאלס בעקומען דאס רעכט אויף טהיילנאהמע אין דער פערלאזונג.

מיר האפען, אז דיעזע פרעמיע וועט געפינען די אנערקענונג פון דעם יודישען לעזע־קרייז און וועט אונז ערמעגליכען, ריעזעלבע עפטערס צו ווידערהאלען.

די רעדאקציע.

מאניא ווילענסקא.

זיט יונג וואך נאסטראלירט פרוי מאניא ווילענסקא פון נויארק אין נימפעל'ס יודישען טעאטער אין לעמבערג.

פרוי ווילענסקא איז איינע פון די בעסטע יודישע שוישפילערינס. וואס האט מיטגעהאלפען, איינפיהרען דאס מאדערנע דראמא אויף דער יודישער ביהנע. כמעט אין אלע נארדין'שע דראמען האט זי געשפיעלט ערשטקלאסינע ראלען אין די שט־ענגסטע טעאטער־קריטיג האט תמיד געהאט א פול מויל מיט לויב פאר איהר קינסטלערישע דא־שטעלינגס־טאלענט. פרוי ווילענסקא איז געבארען אין ווארשוי און האט אנגעהויבען איהר קינסטלערישע לויפבאה אין לעמבערגער יודישען טעאטער, פון וואנען מען האט זי צוריק מיט 17 יאהר אוועק־גענומען קיין אמעריקא.

צוזאמען מיט פרוי ווילענסקא, וואס איהר בילד ברענגען מיר אין היינטיגער נומער, איז אויך געקומען איהר מאן, ה' בערנארד ווילענסקי, א כאן פון בעריהמטענדען רוף אלס טעאטער־רעזיסער און אלס פערפאסער פון לייכטע קאמעדיען, אין וועלכע זיין פרוי שפיעלט געוועהנליך די הויפט־ראלען. נעכסטע וואך וועט פרוי ווילענסקא אויפ־טרעטען אין נארדין'ס „קרייצערסאנאטע" — אין דאס לעמבערגער פובליקום וועט האבען די געלעגענהייט, קענען צו לערנען איינע פון נארדין'ס מייסטער־שעפפונגען און גלייכצייטיג צו שעפען תענוג פון פרוי ווילענסקא'ס קינסטלערישער דארשטעלונג.

Jüd. Gimnasium des Dr. Jung
Storozynetz Bukowin a

דער ק. ק. לאנדעסשולאינספעקטאר דר. אלפרעד פאוליטשעק אינספיצירטע אם 7. 8. אונד 9 יוני דאס יודישע גימנאזיום אין סטאראזינעץ אונד שפראך זיינע העכסטע אנערקעננונג איבער דיא אויסגעצייכנעטען לייטונג דער שולער אוים. ער בעמערקטע, שוין אים פא־רינען יאהרע מיט דען רעזולטאטען זעהר צופריעדען גע־וועזען צו זיין. דאך איבערשטייגע דאס ערגעבנים דער היא־יעהריגען אינספעקציאן נאנץ זיינע ערווארטונגען. ער נאננטע דיא אנשטאלט אין „קולטורווערק ערשטען ראנגעס" אונד פערשפראך, דיעזעלבע אויף דאס ווייטגעהענדסטע צו אונטערשטיטצען.

Repertuar Teatru Ludowego w Krakowie:

We środę: „Ona i jej mąż".

We c wartek: „Marsz, marsz Dąbrowski" Zenona Parviego i „W bratnie szeregi" M. Bogusławskiej.

W Piątek: „Marsz, marsz Dąbrowski" i „W bratnie szeregi".

W sobotę: „Raz się tylko żyje" (benefis p. Turskiego).

גרשם באדער'ס

„יודישער פאלקסקאלענדער"

(לוח לשנת תר"ע).

נעפינט זיך שוין אין דרוק און וועט נאר אין ניכען ער־שיינען, פון זיין אינהאלט איז צו ערוועהנען:

א) פלוני אלמוני: פון דער פערגאנגענהייט אויף דער צוקונפט (איבער ציוניזמוס און פראלעטאריאט). — ב) נ. כ.: ר' בעריש מייזעלס (ביאגראפיע). — ג) ישעיה שטייגמאן: פלוצים דער־שראקען (ערצעהלונג).—ד) יהואש: שכל אהן גאט (געדיכט).— ה) ג. ב.: די יעזואיטען אין לעמבערג (היסטארישע שטודיע).— ו) יעקב גארדין: דאס טעאטער. — ז) גרשם באדער: מענשען און לעבען (זעקס בילדער). — ח) פ. ם. ראסקין: מיין גע־בורטס־ארט (געדיכט). — ט) אנזעלם קלייזמאן: ברונז געווא־רען (נאוועלעט). — י) ש. י. אימבער: אין שאטען פון מיין צימער (געדיכטע) — יא) ג. כ.: דער ציוניסטישער פראפעט־מאכער (סילועטע). — יב) צבי שפיצער: ווילהעלם פעלדמאן (ליטעראַרישע קריטיק). — יג) ישראל וויינלער: די יק"א אין גאליציען.—יד) ג. ב.: שארלאטאנישע קרעטיניזמען (קריטיקען).

דער קאלענדער וועט זיין 300 זייטען שטארק און וועט קאסטען

1 קראנע אהן פארטא.

ווער עס שיקט שוין אצינד איין דאס אבאנעמענט ערהאלט אלס פרעמיע די ביז אצינד ערשיענענע צוויי העפטען „שטראהלען" (א ליטעראַרישע זאמלונג מיט א רייכען אינהאלט), וועלכע קאסטען זאמט 60 העלער — בחנם און פארטאפריי.

אדרעסע:

Guslav Bader, Lemberg, Sonnengasse 27.

זיכערע הילף געפינט יעדער

אין האפראט פראפעסאר דאקטאר מ. גרובער'ס בעריהמ־טען ביכעל

„דאס געשלעכטסלעבען"

איינפאך יודיש בעארבייט

סיענטהאלט: דאס היילען פון אלערליי מענערקראנקהייטען פון אונאני (א געהיימע ליידענשאפט ביי יונגע מענשען, פאר א בחור זעהר וויכטיגע עצות. אויס געצייכנעטע מיטעל פאר יונגע לייט

פראנקא פאר 1,10 קראנע (50 קאפ.) אין פאראויס.

ביי: H. Fränkel in Gwoździec, (Galizien)

עפילעפסיע.

ווער עס אן פאללזוכט, קרעמ־פפען א. אנדערע נערוועזען צושטענדען ליידעט, פערלאנגע בראשירע דאריבער, ערהעל־טליך גראטיס א. פראנקא דורך די

Privil. Schwanen-Apotheke Frankfurt a. M.

10.000

הויזהאל־טונגעז

בענוטצען בערייטס די פאטענט בוטטער „מאר־נאפאל".

דיעזע בוטטער איזט דער נאטורבוטטער צו יעדער בעציהונג גלייך יעדאך בעדייטענד ביל־לינער. קיינע הויזפרוי פערזיימע איינען פער־זוך דאמיט צו מאכען. ווא פאטענט בוטטער נישט פארהאנדען איזט ווענדע מאן זיך די־רעקט אן דער

I. Oesterr.

Pat. Butterfabrik „MONOPOL"

Krakau, Jasna 8.

פרייז פער ½ קילא קרא. 1,20.

HOTEL-RESTAURANT

Rosenthal

Lemberg,

Rzeźnicka.

Telefon Nr. 1314.

Spezial-Verkehr nach Süd-Russland.

N. Katzner, Spedition u. Kommission

Podwoloczyska, Woloczysk, Brody und Radziwilow

Feste Durchfrachten von und nach Russland.

Export von Holzwolle, Eierkistenbrettern u. Sensenwetzsteinen

Steinkohlen, Antracit und Koks.

Tee in Originalpaketten mit kais. russ. Kronsbanderolle.

יפה תלמוד תורה עם דרך ארץ!

גימנזיום עברי

Jüd. Pr.-Gymnazyum des Dr. Jung,
Storozynetz (Bukowina)

גרינדליך אונד ערפאלגרייכער אונטערריכט אין אללען לעהר־געגענשטענדען דעם גימנאזיומס אונד דער יודישען ליטעראַטור! תנ"ך, רש"י, גמרא, שלחן ערוך וכתב ולשון עברי; אינדיווידו־עללע, שטוענגרעליגיעזע ערציעהונג! גלענצענדע רעזולטאטע: לייטער דער העברעאישען פעכער: ההיג מו"ה משה דוד גראס לפנים רב בק"ק לוצערן (שווייץ) מח"ס דע מה שתשיב.

אין דען מאנאטען יוני, יולי, אויגוסט פארבערייטונגס־קלאססע דארטזעלבסט!

אויסקונפט ערטיילט: **Die Leitung**

Menachem Pidhoretz

Hochzeitssänger (בדחן)

GRODEK JAGIELLONSKI

עמפפיהלט זיך אויף אללער ארט תהונות אונד גאראנטירט פיר בעסטע צופריעדענהייט.

האנאראר (שכירות) מעסיג.

אויף יעדער אנפראגע ווירד גלייך בעאנטווארטעט.

מתקבלת החתימה לרבע השני מיום 1 אפריל על
העתון העברי החדש

„הבקר"

היוצא בוורשא מיום 1 יאנואר שנה זו | היוצא בוורשא מיום 1 יאנואר שנה זו

עריכת **דוד פרישמאן** ובהשתתפות **בחירי הסופרים העברים.**

מערכת „הבקר" נגשה לעבודה, עבודת יצירת עתון עברי ספרותי־אינפורמציוני במיטב משמעותן של המלים האלה, — בשעת הירום והרס בלי שים לב לקריאות־היאוש מעברים שונים, כי אין עתה מקום עוד לעתון עברי הגון.

עורך „הבקר" ועוזריו היו בטוחים, כי קהל הקוראים עברית עוד מחכה לעתון עברי חשוב שיעמוד על מרום־תעודתו, ואז ימצא לו את קוראיו ומעריציו.

ולכן לא הרבה „הבקר" בריקלמות למפרע. מערכת „הבקר" אמרה לעזור למצוא את קוראיה לא על ידי הריקלמות הצעקניות, כי אם על ידי גליונות העתון עצמם, לעשות כל גליון של „הבקר" לריקלמה בפני עצמו.

„הבקר", כתור עתון נתן במשך כל הזמן שהוא יוצא מאמרים ראשים, שהם מדברים על כל שאלה העומדת על הפרק.

„הבקר" הקציע מקום מיוחד לחיים הכלכליים של ישראל.

כתור עתון, שאינו משועבד לשום מפלגה וחפשי מכל השפעה צדדית והשקפות של מפלגות, נותן „הבקר" מקום לדברי בעלי מפלגות השונות ודן על כל שאלה בלי נטיה מיוחדת ובלי צרות־ההשקפה.

„הבקר" העמיד לו קוריספונדנטים בכל הערים הגדולות שבאירופה והם אנשים סופרים מן המדרגה הראשונה.

ובהיות ש„הבקר" יוצא במרכז היותר גדול של חיי היהודים — בוורשא, מקום שם מורגש תמיד דופק החיים של היהודים, מבדיל הוא מקום מיוחד לחיי העיר והקהלה העברית היותר גדולה.

„הבקר", בחלק הפיליטוני שלו, עומד יחיד ומיוחד על מרום־נקודתו:
בכל יום היא מביא פיליטון, או גם שנים, מאת אחד מן הסופרים המפורסמים והחביבים.

כמעט כל הסופרים העברים המפורסמים השתתפו עד עתה בעבודתם הספרותית ב„הבקר", והם: אלדש, ב. אש״, בוקי בן יגלי, ב. בנימין, בעל מחשבות, ד״ר מ. י. ברדיטשבסקי, ר. בריינין, ד״ר שמעון ברנפלד, יצחק גרינבוים, א. מ. ווייסנברג, א. חרמוני, י. ח. טביוב, א. ל. יעקובוביץ, י. א. ליוורוביץ, א. ל. לעווינסקי, פריבאט־דוצנט פ. ליפשיץ, ד״ר נ. לעווין, ה. ד. נומברג, ש. גינר, מ. סטאווסקי, זלמן עפשטיין, ע. נ. פרענק, הלל צייטלין, יצחק קצנלסון, י. ח. רבניצקי, יונה ראזענפעלד, נ. שופמאן, ז. שניאו״ר, יעקב שטיינבערג.

ובאופן כזה לא יפלא, כי היה „הבקר", במשך זמנו הקצר, לעתון החביב על כל קוראיו ובשמחה נוכל לציין כזה את העובדא, כי רב יותר מאשר חכינו הראו הקוראים כי הכירו בקשי העבודה המוטלת עלינו ויתמכו בנו.

עבודת השכלול של „הבקר" עוד לא נפסקה, כי אם נמשכת מיום ליום, כמו שעיני הקוראים רואות, ובכל כהנו נתאמץ שיאמת „הבקר" את התקוות ששמו בו לכתחלה מיסדיו, ועתה גם קהל קוראיו.

מחיר החתימה ברוסיה: לש׳ 8 רובל, לחצי—4 ר׳, לרבע—2 ר׳, לחודש—75 קאפ.
בחו״ל: לש׳ 12 רובל, לחצי—6 ר׳, לרבע—3 רובל.

Ред. ГАБОКЕРЪ, Варшава, Холодная 8.
Red. HABOKER, Warszawa, Chłodna 8.

המו״ל **תנחום לעווין.**

Mineralwasser!

En gros-Versand! Export nach Russland und Rumänien!
Directe Verbindungen mit den Quellen!!
Nähere Auskunft und Preise gratis und franko!!

1) **N. Traums Sohn, Tarnów,** (Galizien).
2) **N. Traums Sohn, Kraków,** Dietelsg. 46. Tel. 869.

Grundungsjahr 1864.

אלטער הארנער

קאנצעסיאנירטער שטיינמעטצמייסטער

לאגער פון מצבות

אוים מארמאר, גראניט און סיעניט.

A. HORNER Krakau, Metłgasse 37.

סענזאציאנעללע נייהייט!
בערייטס איבער די גאנצע וועלט פערבייטעט!
ענארם ביללינ!

מאנדליכט

איין וואונדער דער כעמיע אין יעדעם הויזע!

זיננרייך קאנסטרואירטער אפפאראט לייכט אונבעדינגט זעלבשטענדיג. קיין ברענשטאף נעטיג, קיינע ווארטונג, דאהער גאראנטירט קאסטענלאז אונד דויערנד אים געברויך. פאלשטענדיג גערוכלאז אונד אונגעפעהרליך, צאהלרייכע אנערקעננונגסשרייבען.

„מאנדליכט" מאדעלל M. I. II. III.
פרייזע: קראנען 3·60. 4·80. 7·— 11·—

פראנקא אונד אינקלוזיווע פערפאקונג געגען פאראיינזענדונג אדער נאכנאהמע דעס בעטראגעס.

Mondlichtwerk A. Seib jun. Warnsdorf 53/337 Böhmen.

MODELL
II.

Sensationelle Neuheit!
Bereits über die Ganze Welt verbreitet!
Enorm billig!

MONDLICHT

ein Wunder der Chemie in jedem Hause!

Sinnreich konstruirter Apparat. Leucht unbedingt selbständig. Kein Brennstoff notig, keine Wartung, daher garantirt kostenlos und daurend im Gebrauch. Vollständig geruchlos und ungefährlich. Zahlreiche Anerkennungsschreiben.

Mondlicht Modell M. I. II. III.
Preise: Kronen 3.60. 4.80, 7.—, 11.—

Franko und inklusive Verpakung gegen Voreinsendung oder Nachnahme des Betrages.

Modell M

Mondlichtwerk A. Seib jun
Warnsdorf 53/337 Bohmen.

העברעאישער פערנאונטערריכט.

דורך מיינע 32 קונסטפאלע העברעאישע אונטערריכטס־בריעפע וועלכע איינען גרויסען טהייל דער העברעאישען ליטעראטור אין פראזא און פאעזיע אונד די גאנצע גרעמאטיק אין פערשיערענען איבונגען ענטהאלטען קאן יעדערמאן דיא העברעאישע שפראכע אין קורצער צייט לייכט אונד גריינדליך אין ווארט אונד שריפט ערלערנען, האבע הונדערטער דאנקזאגונגען פאן שילערן.

פראספעקטע גראטיס. פראבענומער 1 קראנע אין מארקען, אויך אויסלענדישע

S. Walkowski, Krakau, Miodowa 16

Verein „Israelit" in Wien

Genehmigt von der Hohen K. K. Niederosterr. Statthalterei.

Kundmachung:

Der Verein Israelit in Wien bietet seinen Mitgliedern folgende Vorteile:

1) Heiratsstipendien für deren erwachsene Kinder ohne Unterschied des Geschlechtes.

2) Teilweisen Schadenersatz bei Elementarereignissen, wie z. B. Viehseuche, Ueberschwemmungen, Feuer und Hagelschaden.

3) Versorgung eines Mitgliedes nach dem Ableben eines Mitgliedes.

4) Erteilt der Verein seinen Mitgliedern Unterstützungen in allen kritischen Lebenslagen.

Wer nahere Auskunft haben will, der wende sich schriftlich an den

Ausschuss des Vereines Israelit in Wien II.
Miesbachgasse Nr. 12.

איין 8 פפערדינער

גאז-מאטאר

(סיסטעם לאננען עט וואלף) אין גוטעם צושטאנדע זאפארט ביליג צו פערקויפען. אויסקונפט אין דער רעדאקציאן ריעזעס בלאטעס. אונטער „מאטאר".

Pierwszy krajowy, hurtowny i częściowy

Skład Gramofonów Józefa Wekslera

we Lwowie	w Krakowie
Sykstuska 2	Grodzka 71
Telefon 2033/II	obok Wawelu

poleca swoje stanowczo **bez szmeru najlepiej grające Gramofony,** oraz płyty z marką »Piszący Aniołek«, uznane przez pierwszorzędnych znawców za **najlepsze i najtrwalsze.**

Odznaczona na Wystawie Jubileuszowej we Lwowie w październiku 1908.

najwyższem odznaczeniem **Grand Prix**

Cenniki darmo i opłatnie.

20.000 płyt polskich, ruskich i żydowskich zawsze na składzie. **20.000**

KORZYSTNA WYMIANA PŁYT

Części składowe i warsztaty reparacyjne na miejscu

Gramofon koncertowy z 10 płytami 60 K.

Przeróbka lub zamiana Pathéfonów na gramofony, oraz wielki wybór Pathéfonów i płyt.

Jeneralne zastępstwo
Towarzystwa Ack. Gramofonów
z marką »PISZĄCY ANIOŁEK«

„Muzyka“

Podgórze, Rynek

Gmach Magistratu

Fabryczny skład orkiestryonów, gramofonów i pathefonów, oraz płyt najnowszych zdjęć, po cenach konkurencyjnych także na dogodne spłaty miesięczne.

Katalogi gratis i franko.
Wysyła na prowincyę uskutecznia się odwrotną pocztą.

טירקען־לאזע פאם יאהרע 1870.

6 ציהונגען יעהרליך.

הויפטטרעפער: 10,000 – 20,000 — 25,000 — 60,000 — 300,000 — 600,000

אונד פיעלע אנדערע גרעסערע געווינסטטרעפער.

נעכסטע ציהונג שוין אם 1 יוני מיט הויפטטרעפער פאן פראנקס **400,000**

עמפפיעהלט נעגען מאנאטסראטען פאן קראָנען 6, 7, 8, 10

Karl Gottlieb, Bank & Wechselhaus, Krakau, Ringplatz 17.

נאך ערפאלג דער ערשטען ראטע זאפארטיגעס שפיעלרעכט. דירעקטע פערבינדונג מיט דען פארטייען (אָהנע אגענטען) דאהער ביליגער אלס איבעראל.

ברוכבענדער

ספעציאליסט אין באנדאזשען־פאבריקאציאן
פארמאן זייט 25 יאהרע

Ant. M. Mirkiewicz w Krakowie Mostowa l. 4

עמפפיעהלט אן לייטענדע־ברוך לייךענדען פערזאנען ברוכבענדער אייגענער אויסארבייטונג וויא איך בויכבינדען בעסטער קאָנסטרוקציאן. האכפרימא — בענדער אָהנע שנאללען אייגענער ערפינדונג, דיא דען פאָציג האבען, דאס זיא קיינע שמערצען פעראורזאכען. פיר פערזאנען ביא וויט פארטגעשריטטענעם צושטאנדע האט ער אם לאגער רעכטמעסיגע שוטצבענדער.

עס ווערדען אויך אויפקלערונג וועגען דער אנווענדונג דעם באנדעס ערטהיילט, וואס פיר אנפענגער איין גרויסען פארטהייל האט דא עס צור היילונג פיהוט אוגד דאס אונטער גאראנטיע.

Zjednoczone austryackie akcyjne towarzystwo żeglugi parowej

„Austro-Americana“

Regularna i bezpośrednia komunikacya z Austryi do Ameryki, Kanady i t. d.

Rozkład jazdy.		Ceny jazdy z Krakowa:		
a) z Tryestu do Now. Yorku:		I. klasy	II. klasy	III. klasy
Argentyna	24 kwietnia	k 431·40	k 330·10	k 208·80
Alice	8 maja	» 431·40	» 330·10	» 208·80
Laura	15 maja	» 431·40	» 330·10	» 208·80
Oceania	22 maja	» 431·40	» 330·10	» 208·80
Martha Washington	29 maja	» 431·40	» 355·10	» 223·60
Argentyna	12 czerwca	» 431·40	» 330·10	» 208·80
Alice	26 czerwca	» 431·40	» 330·10	» 208·80
Laura	3 lipca	» 431·40	» 330·10	» 208·80
Oceania	10 lipca	» 431·40	» 330·10	» 208·80

Dla pasażerów jadących przez Nowy-York do Kanady obniżają się powyższe ceny o **K. 20** —

Ceny zawierają już amerykański podatek.

b) z Tryestu do Argentyny przez Rio de Janeiro:				
Zofia Hohenburg	19 maja	k 881·40	k 655·50	k 138·80
Franceska	30 czerwca	» 881·40	» 655·50	» 138·80
Zofia Hohenburg	4 sierpnia	» 881·40	» 655·50	» 138·80
Cena międzypokładowa Kraków — Rio de Janeiro				» 138·80

Zmiany zastrzega się.

Jeneralna Ajencya dla Galicyi i Bukowiny i sprzedaż kart okręgowych

Goldlust i Spółka

Kraków, ul. Lubicz l. 7.

naprzeciw dworca kolejowego

Lwów, ul. Na Błonie l. 2. — oraz wszystkie prowincyonalne ajencye
Biuro spedycyjno-komisowe. Zastępstwo Austryackiego i p. »Lloydu«.

דיא גענעראל־אגענטור
דער ענגלישען לעבענספערזיכערונגס־געזעללשאפט

„גרעשהאם“

עריכטעט בעצירקס־אגענטורען אין אלען גרעסערען ארטשאפטען וועסטגאליציענס, אונטער גינסטיגען בעדינגונגען. אפערטע זינד צו ריכטען אן אדרעסע:
Generalagentur des „Gresham“ in Krakau, Grodgasse 29.

Wiedeński Bank Związkowy

FILIA W KRAKOWIE — Rynek Główny, Linia A-B 44.

Kapitał akcyjny 130 milionów koron. Fundusze rezerwowe 39 milionów koron.

Przyjmuje **wkładki** w rachunku bieżącym i na **książeczki wkładkowe**. — Podatek rentowy opłaca bank z własnych funduszów. Kupno i sprzedaż papierów wartościowych, walut i dewiz. Udziela pożyczek wekslowych i na zastaw papierów. Przyjmuje walory w przechowanie. Wypłaca kupony i wylosowane efekta. Przyjmuje wszelkie zlecenia giełdowe. Udziela ustnych i pisemnych wskazówek w tym kierunku.

Wydawca: M. Fischer. — Odpowiedzialny redaktor: J. Kreppel. — Drukarnia Józefa Fischera w Krakowie.